

Kultur- och fritidsnämndens årsredovisning 2018

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Viktiga händelser för nämnden.....	4
3	Ansvarsområde	4
4	Mål och indikatorer	4
5	Uppföljning av KF-uppdrag	42
6	Ekonomisk uppföljning med prognos.....	46
7	Investeringsredovisning.....	60
8	Anläggningar i balansräkningen.....	69
9	Personaluppföljning.....	69
10	Uppföljning av internkontroll	71
11	Nämndens kvalitetsberättelse.....	77
12	Framtida utmaningar	77
13	Övriga uppdrag från fullmäktige	77

1 Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden har under 2018 arbetat mot kommunfullmäktiges samtliga 12 mål med särskilt fokus på mål 5, ”Meningsfull fritid”. Förvaltningen bedömer att vi delvis uppfyllt samtliga mål. Bedömningen grundar sig på antingen att någon/några indikatorer inte är uppfyllda alternativt att vi ser vår egen del i måloppfyllelsen som begränsad utifrån ett helhetsperspektiv.

Många relevanta aktiviteter har genomförts. Som ett litet axplock inom tillgänglighetsområdet kan nämnas att tillgänglighetsronder har genomförts i flera verksamheter. De nybyggda eller tillbyggda utegymmen är tillgänglighetsanpassade. I mars 2018 vann Haninges representant i Funkisfestivalen riksfinalen. I syfte att öka tillgängligheten till kommunens bibliotek har kultur- och fritidsförvaltningen fått medel från Statens Kulturråd. Medlen har möjliggjort att påbörja en HBTQ-certifiering för samtlig personal på biblioteken och kulturhuset

Förvaltningen samarbetar med många både internt och externt, bland många aktörer kan nämnas förvaltningar, föreningar och studieförbund. Ett samarbete som utvecklats under året är IOP-avtalet med Studieförbundet Vuxenskolan och ABF Södertörn gällande ungekulturverksamheten FreeZone. Förvaltningen har en överenskommelse med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen gällande barns och ungas lärande och fritid. Överenskommelsen beskriver hur samarbete ska ske minst två av förvaltningarna emellan med dokumentet Mål och Budget och förvaltningarnas åtaganden i fokus. I samarbete med föreningslivet har ett mycket stort antal lovaktiviteter erbjudits Haninges barn och ungdomar.

Under året har arbetet med att skapa delaktighet, inflytande och trygghet pågått i alla verksamheter. Arbetet har bedrivits utifrån den handbok för medborgardialog som är framtagen kommungemensamt. På fritidsgårdarna har hänsyn tagits till de önskemål som framkommit och gårdarna har hållit dialoger med unga så väl som vuxna. I den öppna fritidsverksamheten har bland annat arbete pågått med gårdsråd, föräldraråd, Lets-Go-lappar, brukarenkäter och appen Padlet.

Genom fritidsmässan har många nya Haningebor givits möjlighet att hitta till en förening och en aktivitet som kan intressera och bidra till en god hälsa utifrån ett flertal aspekter. Under året har ytterligare arrangemang genomförts. Några av de mer omfattande är t ex Haningedagen, Tulpanfestivalen, Idrottsgalan, Haningesalongen med kulturstipendieutdelning, Familjelördagar Jordbrodagen, Jordbro kultur- och demokratidag, Simalabim Sommarsim samt sommarlägerverksamhet och olika dagkolloverksamheter.

Inom biblioteksområdet har t ex projektet Bokstart börjat och sker i samarbete med Barnvårdscentralen och Familjecentralen. Biblioteken samarbetar också med Träffpunkter. Under året har också biblioteken genomfört en enkätundersökning gällande bemötande.

Fritidsgårdsverksamheten har under 2018 utarbetat en plan för fritidsgårdsverksamheten. Nämnden antog under hösten fritidsgårdsverksamhetens uppdrag.

Ett uppmärksammat konstprojekt var under 2018 de konstnärligt utformade tunnlar som leder ner till pendeltågsstationen i Handen. Vidare har kulturprogram riktade mot såväl barn och ungdomar som vuxna arrangerats. Under 2018 beslutades och inleddes samarbetet ”Kultur på

lika villkor” med utbildningsförvaltningen. Det innebär att alla skolbarn årligen ska få ta del av en kulturupplevelse.

2 Viktiga händelser för nämnden

I Mål och budget 2018-2019 uppdras Kultur- och fritidsnämnden att på försök erbjuda Haninges barn sommarkollo. Sommarlägret ägde rum på Gålö perioderna 17-21 juni. Sammanlagt deltog 48 unga i sommarlägret varav 46 % tjejer. 19 deltagare kom från åk 6, 22 från åk 7 och 3 deltagare från åk 8. Under lägerperioden erbjöds lärande och utvecklande aktiviteter i Skärgårdsmiljö. Flertalet aktiviteter skedde i samarbete med lokala föreningar och andra relevanta samarbetspartners. Personalen bestod av fritidsledare från fritidsgårdarna i kommunen. Utvärderingen är omfattande men sammanfattningsvis kan nämnas att alla deltagare ansåg att sommarlägret var "bra" eller "mycket bra och att alla deltagarna svarar att de under lägret har träffat andra unga som de inte träffat tidigare. Vidare svarar 84 % svarar att de har lärt sig något nytt.

Under 2018 har många nya idrottsanläggningar byggts eller färdigställt på platser runt om i kommunen. Syftet har dels varit att skapa fler ytor för spontan aktivitet för den breda allmänheten och dels att skapa utrymme för ytterligare föreningsverksamhet. Exempel på nybyggnationer är utegym på flertalet platser, en så kallad multianläggning i Brandbergen, en spontanpadeltennisbana, 9-manna konstgräs samt "hängytor" i Svartbäcken, två idrottshallar varav en med inriktning på cheerleading och gymnastik. På Torvalla sportfält har naturgräset bytts till konstgräs och kompletterats med en läktare för 500 personer.

I mars 2018 arrangerades Funkisfestivalens Sverigefinal på Cirkus i Stockholm. Haninges deltog för första gången med en representant som framförde sitt bidrag på ett briljant vis och glädjande nog vann hela tillställningen. Därefter har Freja som vinnaren heter fått representera vid ett flertal av förvaltningens arrangemang såsom t ex på Idrottsgalan och Haningedagen/Gatufesten. För andra året i rad genomfördes därefter Haninges delfinal och detta skedde i Kulturhuset i november. 9 bidrag framfördes under en vinnare korades som 2019 ska representera Haninge i nästa instans, semifinalen.

3 Ansvarsområde

3.1 Nämndens ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens ansvarsområde. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

4 Mål och indikatorer

4.1 Så här har bedömningar gjorts

Kommunens 12 övergripande mål följs upp med ett antal KF-indikatorer. Varje KF-indikator har ett målvärde som ska uppnås under mandatperioden (2018). Alla mål och KF-indikatorer gäller alla nämnder oavsett hur mycket nämndens verksamheter kan påverka.

Varje nämnd kan komplettera med egna indikatorer. Årets värde och eventuell trend för indikatorer redovisas i delårsrapport eller årsredovisning. De flesta indikatorer följs upp senare under året. Informationsmått rapporteras i kommunens årsredovisning.

I nämndens årsredovisning kommenteras varje mål översiktligt. Om årets värde finns för en eller flera indikatorer sker en bedömning om målet är helt uppfyllt, kommer att uppfyllas, delvis uppfyllt, på väg att uppfyllas eller kommer inte att uppfyllas. I nämndens Strategi och budget kan också innehålla krav på när bedömningar ska göras.

Årsredovisningen finns alla indikatorer (både KF och nämndens egna) och nämndens strategier med för varje mål.

De **KF-uppdrag som nämnden ansvarar** kommenteras och bedöms. Det gäller både nya uppdrag i Mål och budget 2018, pågående uppdrag från 2017 och 2016. Rapporten innehåller även andra nämnders uppdrag om dessa ska genomföras i samverkan med flera förvaltningar.

I årsredovisningen redovisas resultat per uppdrag och status (ej påbörjad, pågår, väntar, färdig, stoppad eller försenad).

4.2 Summering mål 1-12

Titel	Bedömning
1 God folkhälsa	
2 Trygga invånare med inflytande och delaktighet	
3 Stöd och omsorg som ger mervärde för individen	
4 Möjligheter till utbildning i livets alla skeden	
5 Meningsfull fritid	
6 Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning	
7 God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer	
8 Nya bostäder i bra lägen	
9 Hög tillgänglighet	
10 Ordning och reda på ekonomin	
11 Hög kvalitet i kommunens tjänster	
12 En attraktiv arbetsgivare	

4.2.1 Mål 1. God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Resultatindikatorer:

- Andel fyraåringar med övervikt (%),
- Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)
- Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD) för årskurs 9 och gymnasiet.

Informationsmått är sjukpenningtal, nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar, nöjd medborgarindex (NMI) för kultur och folkhälsa - Självskattad hälsa samt god psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Strategi

1.1 Välbefinnande och psykisk hälsa ska stärkas genom fysisk aktivitet, upplevelser och relationer i tillgängliga miljöer och lokaler i samverkan med andra aktörer.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Fyraåringar m övervikt (Alla)	10.7%			9.0%
KF Möjlighet komma utomhus särskilt boende för äldre	51%	55%	54%	57%
KF Andel elever som inte använder ANDT gymnasiet åk 2	33%		36%	35%
KF Andel elever som inte använder ANDT, åk 9	59%		61%	66%

Kommentar

Arbetet för en bättre folkhälsa sker fortlöpande både genom strategiområdesgrupperna men också genom egna initiativ anpassade efter verksamhets - och områdesspecifika förutsättningar. Verksamheterna arbetar kontinuerligt med att bidra till aktiviteter för en bättre folkhälsa. Arbetet med att erbjuda ett brett och varierat utbud av fysiska och hälsofrämjande aktiviteter har under året pågått utifrån program och planer till exempel kulturpolitiska programmet, idrottspolitiska programmet och biblioteksplanen. I fortsättningen kommer arbetet även att innefatta fritidsgårdsplanen som antogs under hösten, vars handlingsplan för implementering även har beslutats och implementering pågår. Aktiviteterna i de olika planerna och programmen syftar till att stimulera till rörelse, upplevelser och möten mellan människor.

Under året har arbetet med en rad olika verksamheter fortlöpt för att få fler i målgruppen med funktionsnedsättning att delta i kultur- och fritidsverksamhet. I kulturhuset har Onsdaxklubbens utrustning för discot förbättrats, hörslina till rummet K-blå ska beställas och linjer för synskadade har klistrats på golvet.

I Torvalla simhall har vattenträning genomförts varje onsdag förmiddag för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Under loven har försök med vattengymnastik med olika teman prövats med mycket gott utfall. Aktiviteten arrangerades i samverkan med socialförvaltningen.

Bokningen i Brandbergen har under året agerat bollplank för föreningar som arbetar med personer med funktionsvariationer. Genom bidragsreglementets tillgänglighetsbidrag har arbetet fortgått med att stötta föreningars verksamhet för målgruppen.

Fritidsgårdarna har arbetat med att anpassa sin verksamhet för personer med funktionsvariationer. Detta har bland annat skett genom tillgänglighetsronder, framtagande av tillgänglighetsplaner och kompetensutveckling. Fritidsgårdspersonal har under året besökt Lilleken för att få information om hur ett arbete ur ett hälsoperspektiv mot målgruppen med funktionsvariationer kan se ut.

Under året har arbete bedrivits utifrån "Lätt & Rätt", där bland annat tillgänglighetsronder har genomförts i flera verksamheter för att se över vilka anpassningar som det finns behov av. Tydligare skyltning runt parkleken i Jordbro har satts upp samtidigt som belysningen runt fritidsgårdar har förbättrats. Vad gäller lokaler och dess tillgänglighetsanpassning, har tillgänglighetsstrategi bjudits till Dalarö och Lyckeby fritidsgårdar samt Brandbergens bibliotek för en genomgång av verksamheterna.

De utegym som har byggts i kommunen är tillgänglighetsanpassade.

Vid Ekens fritidsgård har unga ledare coachats av fritidsledare för att bedriva träning/lek i spontanidrott på helger.

Kulturhuset har under året arrangerat en rad programpunkter som riktat sig till både

ung, gammal, nyinflyttad och funktionsnedsatt. I programpunkterna har bland annat filmklubb, lunchföreläsningar, HBTQ-vecka, teaterföreställningar, bokprat, föräldrargrupper med mera ingått. Genom Fritidsmässan har många nya Haningebor givits möjlighet att hitta till en förening och aktivitet som kan intressera och bidra till en god hälsa.

Ett större arbete med rökfri arbetstid har påbörjats. En utbildning genomfördes med Avonova med samtliga chefer i början av året. Medarbetare som nyttjar nikotin har erbjudits stöd för att sluta. Riktlinjer för en tobaksfri skola och fritid samt kommunens policy för en rökfri arbetstid har lyfts och diskuterats. Grupperna inom "Lokal ungdomssamverkan för förebyggande arbete i Haninge" "Ungsam", har arbetat med frågan under året. Under året har förvaltningen haft ett nära samarbete med skola, socialtjänst och polis för att främja en både tobak- och narkotikafri miljö i och kring anläggningarna. På kommunens idrottsanläggningar har skyltning med rökförbud börjat ses över. Barn och unga i kulturskolans verksamheter informeras löpande om att det är en tobaksfri verksamhet.

4.2.2 Mål 2 Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Resultatindikatorer:

- Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)
- Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)
- Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5).

Informationsmått är trygghetsindex (SCB), nöjd inflytandeindex (SCB), trygghetsindex för unga (Rädda Barnen) och trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas).

Strategi
2.1 Dialog i olika former ska föras vid utveckling av verksamheter med civilsamhälle, i synnerhet med invånare och föreningsliv. Särskilt angeläget är att utvecklingen sker tillsammans med barn och unga utifrån deras förutsättningar och livsvillkor.
2.2 Stärka trygghetsarbetet i och kring verksamheter och anläggningar.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Kostnad skadegörelse kommunala	19.9	21.6		10.0

byggnader (kr/inv)				
KF Trygghet i skolan, årskurs 8	89.0%	86.0%	82.0%	90.0%
KF Attitydundersökning stadskärna (skala 1-5) (Alla)	2.9	2.9		4.0

Kommentar

Under året har arbetet med att skapa delaktighet, inflytande och trygghet pågått i alla verksamheter. Arbetet har bedrivits utifrån den handbok för medborgardialog som är framtagen kommungemensamt. Metodmaterial har även tagits fram för att stötta verksamheterna i genomförandet av dialoger med barn och unga inom ramen för "Barns rätt till kultur" och "Ung livsstil".

Inom området idrott och anläggning har bland annat drifrådsmöten genomförts med föreningar. Andra möten har behandlat upphandlingar, träningstider, trygghet, förråd med mera. Exempel på sådana föreningar är Södertörns simsällskap, IFK Haninge, Österhaninge IF och Haninge Anchors. Efter inkomna synpunkter från allmänheten angående förbättringsförslag för bland annat spår och leder, har friluftsgruppen utfört åtgärder såsom förbättringar av förutsättningar för skidspår och belysning vid Rudan. För att höra Haningebornas synpunkter om hur förvaltningen bör utveckla friluftslivet och Rudan i synnerhet har en webbenkät "Röster om Rudan" genomförts med 840 svar.

Husmöten har också hållits med samtliga aktörer i Jordbro kultur- och föreningshus. Med syfte att öka möjligheterna till dialog med besökare av kulturhuset har en synpunktstavla införskaffats. Kulturskolan har under året arbetat med både enkät och brukardialog. Dialogmöten med kulturlivet är också genomförda. Det har även specifikt förts dialoger med konstnärer om hur deras förutsättningar kan utvecklas. Biblioteket har genomfört enkätundersökningen med fokus på bemötande, delaktighet och trygghet. Dialoger med medborgare förs kontinuerligt och medieinköp görs i stor omfattning utifrån önskemål.

På fritidsgårdarna har hänsyn tagits till de önskemål som framkommit och gårdarna har hållit dialoger med unga så väl som vuxna. I den öppna fritidsverksamheten har bland annat arbete pågått med gårdsråd, föräldraråd, Lets-Go-lappar, brukarenkäter och appen Padlet. Detta för att föra dialog, lyssna in och skapa delaktighet hos både unga och vuxna när det rör verksamheten. Det har under året lett till förändring i utbud och lokaler utifrån ungas röster. Samtidigt har det även främjat ökad delaktighet i planering och genomförande av verksamhet.

Under året har det anordnats en "prova på" eftermiddag och kväll på Torvalla där båda fritidsgårdarna Dalarö och Lyckeby var engagerade. Fritidsgårdarna kontaktade

samtliga föreningar med barn och ungdomsverksamhet i kommunen och det fanns många möjligheter till möten och nätverkande. Det fanns också många chanser för unga att prova nya aktiviteter och få nya erfarenheter.

Fritidsgården på Dalarö har också stöttat unga som önskar att spela basket till att ungdomarna själva genom konter med föreningslivet möjliggjort för fortsatt spel inomhus. Fritidsgårdarna har under året arbetat med många olika verksamheter som på ungas initiativ och drivkraft gjort verksamheter möjliga. Unga har själva fått vara med och arrangera, bjuda in kända och okända, ta kontakt med omvärlden och också bli uppmärksammade utifrån sina insatser.

Arbetet med "Barns rätt till kultur" har pågått under året. Inom arbetet har Jordbro parklek, i samarbete med Höglundaskolan, genomfört fokusgrupper med åk 4. Syftet var att få en bättre bild av vilka önskemål och behov barn har av olika kulturaktiviteter. Parkleken har även lyssnat in föräldrar via en enkät och resultatet kommer under hösten 2018.

Under året har arbetet med kulturverksamhet tagit sig många uttryck.

Kulturverksamhet utifrån musik, skapande, dans och media på en nivå för varje individ har gjort att många har kunnat testa på och gå vidare med det som eventuellt senare blir en ny hobby eller intresse.

Ett av målen i "kulturzoomen", det vill säga det kulturpolitiska programmet, är programutveckling av öppen scen och andra forum. "Soppa med surr" är namnet på den öppna scen som Haninge kulturhus driver sedan ett par år tillbaka där civilsamhälle och föreningar bjuds in att själva framträda med evenemang av olika slag. Scenen har blivit en regelbunden mötesplats och konceptet har utvecklats vidare tillsammans med Haninge föreningsråd.

Arbetet har under året pågått kontinuerligt för att bidra till trygga fritidsgårdar. Under året har jämställdhetsronder genomförts i samtliga fritidsverksamheter för att få en bättre bild av vad som behöver göras för att skapa trygga och inkluderande miljöer i den öppna fritidsverksamheten. Det har även förekommit samarbete med "Lokal ungdomssamverkan för förebyggande arbete i Haninge", polisen, socialtjänsten, skolan och andra lokala aktörer kring trygghet. Det har bland annat resulterat i en lugnare miljö i och i närheten av verksamheternas anläggningar.

Jordbrodagen arrangerades den 8/5 och Ung 137 ansvarade för dagen i samverkan med ett tiotal olika föreningar och verksamheter. Syftet med dagen var att sätta ett positivt fokus på Jordbro, möta de boende i området och informera om kultur- och fritidsutbud.

Jordbro kultur- och demokratidag är ytterligare ett av området arrangemang som genomförs under året tillsammans med lokala aktörer. Syftet med dagen är att lyfta och belysa demokrati och delaktighetsfrågor, skapa forum för dialog och möjlighet för boende att möta de lokala förtroendevalda i kommunen.

Arbetet med att göra Haninge kommun till en barnrättskommun har pågått under året.

Möten har hållits med verksamheterna och Länsstyrelsen.

Under året har arbetet med brukar- och enkätundersökningar pågått kontinuerligt till exempel "Ung livsstil" och "Upplevt bemötande". Verksamheter använder resultat från undersökningar och för både samtal och dialog med olika aktörer vid verksamhetsutveckling. Det har fungerat som underlag i den löpande utvecklingen av verksamheternas innehåll och lokalernas utformning, där deltagarna i verksamheterna varit delaktiga i de beslut kring förändringar som tagits under året.

Idag ger fritidsbokningen tillsammans med bidragshandläggare den service till föreningar som skulle kunna liknas vid en föreningsbyrås verksamhet. Under 2019 kommer verksamheten fortsätta att utvecklas.

4.2.3 Mål 3 Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Resultatindikatorer:

- Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)
- Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år
- "Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten"

Informationsmått är nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg.

Strategi
3.1 Samverka med andra aktörer för ökad tillgänglighet och delaktighet i kultur- och fritidsutbud.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter insats	75%	83%	69%	80%
KF Nöjdhet bemötande hemtjänst personer upp till 65 år	96%	91%	96%	97%
KF Hur mycket har du kunnat	68%	69%	68%	70%

påverka den hjälp du fått från socialtjänsten?				
--	--	--	--	--

Kommentar

Verksamheterna inom förvaltningen samverkar både med andra förvaltningar och olika andra aktörer samt bedriver utvecklingsarbete. Samverkan sker bland annat inom områdena sport, anläggningar, trygghetsarbete, IT, kultur, kulturmiljö, biblioteksverksamhet, "prova på" aktiviteter, festivaler, fritidsverksamhet, föreningsliv med mera. Vissa kontakter är kortsiktiga i samband med specifika arrangemang medan andra är mer långsiktiga partnerskap. Verksamheterna har under året haft en bra kontakt med bland annat Parkavdelningen, Lokalförsörjning, Tornberget och privata markägare.

Ytterligare samverkan har skett i samband med en utveckling av klättringssporten i Haninge. Förvaltningen har, tillsammans med idrottslärare och föreningar utvecklat klättringssporten så att det nu finns klätterväggar i Dalarö sporthall, Torvalla träningshall samt i Brandbergshallen. Med Brandbergens sporthall som bas har en klätterförening bildats.

Ekens fritidsgård har bjudit in till "prova på" aktiviteter i samverkan med olika föreningar för att stimulera barn och unga till nya intressen. Det arbete som gjordes av fritidsgårdarna inför "prova på" verksamheten på höstlovet finns dokumenterad och skedde tillsammans med såväl föreningar som vuxna i området. Några exempel på föreningar som deltagit i samarbetet är: FC Brandbergen, skolan, Hammarby IF, Basketföreningar, Socialförvaltningen, Sthlm Ladies Academy, KTH med flera.

De öppna fritidsverksamheterna har haft ett flertal olika samarbetspartners, några av dem långsiktiga och andra tillfälliga för specifika arrangemang. Långsiktiga "partners" är skolorna, Socialförvaltningen, Jordbro IF, FreeZone, Ungsam, ABF, tjejjouren och kultursamordnarna. Andra samverkanspartners är kyrkan, Unga örnar, Stockholmsidrotten med flera.

Kulturskolan har haft dialog med sarskolorna och skolorna i skärgården i samband med projekt riktade mot dessa.

Ett samarbete skedde mellan kultursamordnaren, kommunstyrelseförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen kring planeringen av tulpanfestivalen. Festivalen genomfördes i maj.

Bibliotekssystemet Book-IT, simskolornas och Kulturhusets bokningssystem är exempel på IT-system som gått igenom och anpassats för att leva upp till den nya dataförordningen GDPR. Ett antal medarbetare har utbildats till lokala webb-redaktörer för Haninge.se för att få ett bättre och mer uppdaterat innehåll på kultur- och fritidsförvaltningens sidor på webben.

Samarbete har bedrivits även inom Chefssamråd Unga, som är en del av kommunens trygghetsorganisation. Inom ramen för detta arbete har ett styrdokument tagits fram som beskriver hur Ungsam-arbetet eller "Lokal ungdomssamverkan för förebyggande arbete i Haninge" ska bedrivas.

Projektet "Bokstart" har börjat och fortgår med stöd av medel beviljade av Kulturrådet. Projektet sker i samarbete med Barnavårdscentralen och Familjecentralen. Biblioteken samarbetar även med "Träffpunkter". Centrala Handens bibliotek har arbetat vidare med att ta fram en guide för bemötande av personer med funktionsnedsättning. En arbetsgrupp är bildad och har kommit igång med verksamheten. En annan aktivitet som genomförts är marknadsföring av Biblioteket i Handens nya prenumeration av DN som taltidning. En utställning om dyslexi har också genomförts.

Under verksamhetsåret har "En frisk generation" etablerat kontakter med ytterligare föreningar som samarbetspartners i verksamheten. Förutom att deltagande familjer ges möjlighet att prova flera aktiviteter, innebär det för föreningarna att de kan marknadsföra sin verksamhet till deltagarna.

Under hösten startade dialog med Fhopa Invest om att starta upp ett samarbete 2019 med aktörer inom områdena kultur och kulturmiljö. Målet är att med start 2019 kommer samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen och Fopha invest erbjuda kommuninvånarna ett antal kulturarrangemang på Årsta Slott, där kulturmiljön spelar en central roll.

4.2.4 Mål 4 Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Resultatindikatorer:

- Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%)
- Genomsnittligt meritvärde Åk 9
- Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)
- Andel 16-20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)

Informationsmått är andel elever godkända i nationella prov svenska, matematik, åk 3 (KKIK mått 17 B), andel elever godkända i nationella prov åk 6 (KKIK mått 17 A), andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%), andel med minst 325 i meritvärde

baserat på 17 ämnen, andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%), kostnad per betygspoäng, åk 9 9, andel med examensbevis från gymnasiet (%), grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs, svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända och övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%).

Strategi

4.1 Skapa förutsättningar för att alla invånare kan ta del av kultur- och fritidsutbud som en del av det livslånga lärandet och främja samverkan med civilsamhälle, i synnerhet föreningslivet.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
Kf Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	90.0%	89.8%	86.5%	
KF Genomsnittligt meritvärde åk 9	223	216	214	221
KF Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	58%	64%	63%	
KF Andel 16-20-åringar som varken arbetar eller studerar				

Kommentar

Varje år skapar Kultur- och fritidsförvaltningen möjligheter för medborgare att ta del av kultur- och fritidsutbud på en rad olika sätt. Det sker bland annat genom samarbete med olika aktörer, aktiviteter, projekt, utbildningar, planer med mera. Under året har både utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans genomfört en satsning för att lära barn i förskoleklass att simma som heter "Sim salabim sommarsim" samt höstsim. Satsningen har resulterat i att över 700 barn fått tagit del av denna kostnadsfria simskola. Med förvaltningens övriga simskolor är det 1300 barn och unga som fått lära sig simma 2018.

För att tillgängliggöra friluftslivet mer, samverkar Haninge kommun med naturkartan som är en digital app med information om natur i närområdet. Parkleken i Jordbro

profilerar sig mot friluftsliv för att möjliggöra för fler unga att komma i kontakt med och få uppleva naturen. Andra sätt att skapa möjligheter för medborgare att ta del av ett kultur- och fritidsutbud var dels att under sportlovet genomföra en rad olika prova på aktiviteter på Rudan, dels att färdigställa Tornberget som besöks av många Haningebor, gammal som ung.

Något som ytterligare marknadsför och tillgängliggör biblioteken i Haninge är bokbussen som når målgrupper som har svårare att ta sig till ett bibliotek. En ytterligare metod att nå ut med litteratur till fler är att använda en så kallad bokdeponi som till exempel biblioteket i handen har på Handens barnavårdscentral. Biblioteken genomför även språkcaféer och läxhjälp. Några av Onsdaxklubbens besökare har erbjudits aktiviteten "surfa och fika" som syftar till att öka den digitala kompetensen hos personer med behov av särskilt stöd. Dessutom har några av Onsdaxklubbens besökare utbildas till stödpersoner och tillsammans med bibliotekspersonalen utbildar de övriga besökare på klubben.

Ett annat sätt att öka tillgängligheten och möjliggöra för medborgare att ta del av bibliotekens utbud har under året varit att utöka öppettiderna till lördagsöppet på de mindre biblioteken. Biblioteket i centrala Handen har också tagit kontakt med chefen för Riksäpplets LSS-personal för att kunna erbjuda visning och bokprat/högläsning. Detta med syfte att väcka intresse för läsning för personer med funktionsvariationer.

Biblioteket i centrala Handen har arbetat fram en rutin som innebär att Barnavårdscentralen bokar samtliga sina föräldragrupper till en träff på biblioteket. Träffen handlar specifikt om språkutveckling och i den ingår både en kort föreläsning samt ett kort "Baby Bom Bom-pass". Ytterligare en aktivitet för att nå fler målgrupper är att biblioteket i Handens centrum har påbörjat en utbildningsplan för läsombudskurser för personal på äldreboenden.

Under året har det även skett satsningar från fritidsgårdarna för att öka tillgängligheten och nå fler medborgare. Vid Ekens fritidsgård i samverkan med andra fritidsgårdar genomfördes i somras "Music camp" i två veckor då barn och unga fick lära sig att producera musik digitalt.

Ekens fritidsgård och biblioteket i Handens centrum har fortsatt sitt samarbete med två gemensamma aktiviteter per termin. Exempel på aktivitet är film med tema och diskussioner. Ekens gård fick motta ett pris från Fritidsgårdarnas kompetenscentrum för denna samverkan. Dessutom har biblioteks- och fritidsgårdspersonal under året samverkat för att möjliggöra för unga att hitta in i respektive verksamhet. Personalen delar också kunskap och erfarenheter av att möta unga i öppna verksamheter och har stöttat varandra vid behov.

Fritidsgårdarna arbetar även med studiebesök och utflykter som metod för att möjliggöra för unga att ta del av och uppleva olika kultur - och fritidsaktiviteter på andra platser.

Kulturskolan har tillgängliggjort sitt utbud i särskolorna och i skolorna i skärgården tack vare medel från Kulturrådet. Vidare har Kulturskolan bedrivit en viss öppen

verksamhet på ett antal fritidsgårdar. Kulturskolan genomförde även aktivitetsdagar för nyanlända på sportlovet.

Kultur och fritidsverksamheter har även tillgängliggjorts genom lovverksamhet dels i egen regi och dels i samarbete med civilsamhället. Exempelvis har barnkultursamordnaren genomfört och producerat föreställningen Lilla Trollflöjten med Parkteatern den 15 augusti på Rudans friluftsområde.

Jordbro Kultur- och föreningsdagar som arrangerades den 6 sep är ett exempel på hur verksamheter inom kultur- och fritidsförvaltningen kopplar ihop kultur, bildning och demokrati. Dagen syftade till att möjliggöra för områdets boende att lära, ta del av och själva delta i olika demokratiska sammanhang. Dessutom fick de möjlighet att möta politiker. Under dagen användes kultur som ett verktyg för att arbeta med demokratifrågor. Verksamheterna lägger stort fokus på att lokala aktörer och föreningar ska delta för att skapa delaktighet och lokalt engagemang.

Andra projekt/utbildningar som genomförts under året som resulterar i ett livslångt lärande och tillgängliggjort verksamheterna är "Kultur på lika villkor", "Barns rätt till kultur", utbildning för att föra samtal med unga samt rekrytering av en konstpedagog. En kurs i att skriva lättläst har även genomförts under hösten med ett antal deltagande medarbetare från förvaltningen. Som en del i bemötandearbetet startade dessutom under hösten en utbildning i HBTQ-frågor för samtliga biblioteks medarbetare så kallad HBTQ-certifiering. Certifieringen ska bland annat ge personalen inom verksamheterna ökade kunskaper om hur de kan arbeta med likvärdig behandling, mänskliga rättigheter samt bemötande. Utbildningstillfällen med bemötande i fokus har också genomförts.

4.2.5 Mål 5 Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Resultatindikatorer se tabell.

Informationsmått är nöjd regionindex (NRI) avseende fritidsmöjligheter.

Strategi
5.1 Möjliggöra så att fler invånare känner delaktighet i och vill ta del av kultur- och fritidsutbudet.
5.2 Stärka nyanlända barns och vuxnas möjligheter att engagera sig i kultur- och fritidsutbudet.
5.3 Arbeta för ökad jämställdhet i kultur- och fritidslivet.
5.4 Utveckla friluftslivet i kommunen.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Andel unga nöjda med sin fritid	91.7%	90.1%	88.0%	94.0%
KF Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år (%)	14.0%		**	10.0%
KF Bibliotekens utlåning antal/inv	3.25	3.16	**	5.00
KF Deltagartillfällen idrottsförening 7-20 år (per inv)	26	29	29	29

Nämndens indikatorer	2016	2017	2018	Mål 2018
Antal besök utifrån ett urval av förvaltningens verksamheter	1 856 559	1 183 517	1 663 023	Fler än 2017
Deltagartillfällen i idrotts- och kulturföreningar			27,13/28,01	*
Upplevt bemötande i kultur- och fritidsverksamheter			78%/82%/85%	*
Antalet besökare offentliga kulturarrangemang			59 568	*

*Indikatorn är ny och rapporteras första gången 2018.

** Indikatorn är än så länge inte möjlig att rapportera.

Kommentar

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar på en rad olika sätt och med en rad olika verktyg för att se till att så många som möjligt ska få en meningsfull fritid och ta del av kultur- och fritidsutbud.

I arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten utifrån ett kultur- och fritidsperspektiv, följer nämnden upp ett antal informationsmått och indikatorer varje år. Inga resultat kan dock presenteras från nämndens informationsmått Nöjd medborgarindex (NMI)

för idrotts- och motionsanläggningar samt Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur. Detta beror på att SCB inte gjorde någon medborgarundersökning för Haninge under 2018. Nästa undersökning görs 2019. Tabellen för informationsmålet "Andel elever per årskurs som nås av skolföreläsningar" följer nedan.

Nämndens informationsmål	2018
Andel elever per årskurs som nås av skolföreläsningar*	
f-klass	36,40%
Åk 1	135,60%
Åk 2	69,80%
Åk 3	11,50%
Åk 4	31,80%
Åk 5	17,50%
Åk 6	79,60%
Åk 7	80,10%
Åk 8	0%
Åk 9	64,80%
Totalt	53,40%

Nämndens indikator ”Det totala antalet besök utifrån ett urval av förvaltningens verksamheter” redovisas i tabellen nedan för varje kategori som undersökts. Verksamheten Porten är nedlagd och därför redovisas inga siffror för den under året. Generellt kan sägas att besöksstatistik ska tolkas med försiktighet eftersom det finns en rad osäkerhetsfaktorer som kan påverka utfallet. Många av verksamheterna har bland annat så kallade besöksräknare som registrerar in- och utpassering, vilket gör att en person kan registreras flera gånger. Statistiken säger inte heller något om vad ett besök i en specifik lokal avsett. Det ger dock en fingervisning om hur många besök en specifik målpunkt haft under året.

Besök i ett urval av förvaltningens verksamheter	
	År 2018
Haninge kulturhus	275 954
Bibliotek	526 887
Torvalla sim- och sporthall	215 000
Torvalla IP	515 000
Fritidsgårdar	112 836
Porten*	
Jordbro parklek	17 346

*Porten är nedlagd.

Besöken för Haninge kulturhus har enligt statistiken minskat under året. Minskningen kan bero på att det under året har varit problem med ett antal av besöksräknarna som inte varit i funktion i perioder. Bibliotekens besöksstatistik har ökat jämfört med föregående år. Torvalla IP har förutom huvudentrén tre ytterligare ingångar där besöksräknare saknas vilket gör att inte alla besökare registreras. Torvalla IP används av skolorna under läsåren, vilket gör att en del av besöksunderlaget utgörs av skolelever. Under året har energiprojektet pågått vid Torvalla sportcentrum vilket har inneburit att strömmen brutits lite då och då varför räknarna inte fungerat. Dessutom blir besöksräknarna allt för ofta vandaliserade och behöver bytas ut eller repareras vilket skapar luckor i statistiken. Vid sim- och sporthallen har räknarna nu flyttats, vilket har gjort att de fungerat bättre. Under året har det registrerade antalet besök dock ökat sedan 2017. Samtidigt har besöksräknarna gjorts om till att endast registrera besökare vid inpassering. Detta har sannolikt gjort att statistiken nu är mer tillförlitlig än innan. Den totala statistiken visar på en uppgång av besöksantalet för 2018 i förhållande till 2017. Fritidsgårdarnas besöksantal har minskat sedan förra året. Detta kan hänföras till att besökarna sedan 2017 räknas manuellt varje dag vilket ger mer exakta siffror än tidigare då vi räknade samtliga besökare under två av årets veckor och omvandlade dessa siffror till helårsresultat. I besökssiffran för fritidsgårdarna ingår både åldersgruppen 13-19 år och verksamheten för barn mellan 10-12 år som bedrivs på uppdrag av utbildningsförvaltningen. Jordbro parkleks besöksantal har minskat i förhållande till 2017. En anledning till det är att parkleken sommaren 2018 var stängd under ett antal veckor på grund av en omfattande renovering. En möjlig förklaring till det minskade besöksantalet är också den mycket varma sommaren. Sammantaget har antalet besök dock ökat mellan 2017 och 2018,

vilket innebär att målet för 2018 är nått. Även om målet är nått kommer arbetet med medborgarservice och att skapa en meningsfull fritid för medborgarna att fortsätta.

Nämndens indikator "Deltagartillfällen i idrotts- och kulturföreningar" redovisas i två olika tal som vardera motsvarar en kategori. Den första siffran visar på antal deltagartillfällen i idrotts- och kulturföreningar för killar per invånare (killar) i åldern 7-20 år. Den andra siffran visar på antal deltagartillfällen i idrotts- och kulturföreningar för tjejer per invånare (tjejer) i åldern 7-20 år.

Antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar uppdelat på kön ger ett antal av 27,04 deltagartillfällen per kille mellan 7-20 år och 27,82 deltagartillfällen för tjejer 7-20 år. Totalt för båda könen ger det ett antal av 27,41 deltagartillfällen i idrottsföreningar per invånare i åldern 7-20 år.

Antalet deltagartillfällen i kulturföreningar ger ett antal av 0,09 deltagartillfällen per kille mellan 7-20 år och 0,19 deltagartillfällen per tjej 7-20 år. Totalt för båda könen ger det ett antal av 0,14 deltagartillfällen i kulturföreningar per invånare i åldern 7-20 år.

Totalt för båda könen ligger antalet deltagartillfällen i både idrotts- och kulturföreningar delat med det totala antalet invånare 7-20 år på 27,55 tillfällen per invånare.

Eftersom år 2018 är första gången indikatorn mäts, är det svårt att säga något om huruvida antalet deltagartillfällen i idrotts- och kulturföreningar uppdelat på kön är högt eller inte. Det går att säga att det finns marginella skillnader mellan könen i antalet deltagartillfällen per invånare både för idrottsföreningarna och för kulturföreningarna.

Resultatet från undersökningen av nämndens indikator "Upplevt bemötande i kultur- och fritidsverksamheter" redovisas i tre olika procenttal som vardera motsvarar en kategori. Den första siffran visar på hur många procent som upplever bemötandet på biblioteken som Mycket bra. Den andra siffran anger procentandelen som upplevde bemötandet på kulturarrangemang för vuxna, exklusive konstarrangemang, som Mycket bra. Siffran nummer tre anger de procent av respondenterna som upplevde bemötandet på vernissagen på Haningesalongen som Mycket bra. Haningesalongen (vernissagedagen) representerar resultatet av undersökningen av attityden till bemötande för kategorin konstarrangemang i kommunen. För mer information angående hur undersökningen av bemötande har gjorts samt statistik, se bilaga.

Respondenterna fick i enkäten för biblioteken bland annat svara på frågan "Hur upplevde du att personalen bemötte dig när du besökte biblioteket?" Där svarade 78% (77,8%) av det totala antalet respondenter Mycket bra. Övriga svarsalternativ var Ganska bra, Ganska dåligt, Mycket dåligt och Hade inte kontakt med någon personal. I och med detta visade en hög andel av enkätsvaren att upplevelsen av bemötandet på biblioteken är mycket bra. Även nationellt är förtroendet generellt högt för biblioteket som institution. Svensk biblioteksforening. 2016. Riksrapport 2016 -aktuell utveckling inom det svenska biblioteksväsendet. På samma fråga var den procentuella

andel kvinnor respektive män som kryssat i svarsalternativet Mycket bra 79% respektive 79%. För det andra svarsalternativet, Ganska bra var andelen kvinnor respektive män 12% respektive 13%. Detta visar att gällande hur respondenten upplevde bemötandet på biblioteket skiljer sig marginellt mellan könen.

Respondenterna fick i enkäten för kulturarrangemang för vuxna bland annat svara på frågan "Hur upplevde du bemötandet av personalen i samband med ditt besök?" Där svarade 82% av det totala antalet respondenter Mycket bra. Övriga svarsalternativ var Ganska bra, Ganska dåligt, Mycket dåligt och Hade inte kontakt med någon personal. I och med detta visade en hög andel av enkätsvaren att upplevelsen av bemötandet på kulturarrangemang för vuxna är mycket bra. På samma fråga var den procentuella andel kvinnor respektive män som kryssat i svarsalternativet Mycket bra 84% respektive 76%. För det andra svarsalternativet, Ganska bra var andelen kvinnor respektive män 9% respektive 19%. Detta visar att hur respondenten upplevde bemötandet på kulturarrangemang skiljer sig mellan könen. I slutänden blir skillnaden 8% för svarsalternativ Mycket bra och 10% för svarsalternativ Ganska bra.

Respondenterna fick i enkäten för konstarrangemang bland annat svara på frågan "Hur upplevde du bemötandet av personalen i samband med ditt besök?" Där svarade 85% (84,8%) av det totala antalet respondenter svarat Mycket bra. Övriga svarsalternativ var Mindre bra, Ganska dåligt, Mycket dåligt och Hade inte kontakt med någon personal. En hög andel av enkätsvaren visade att upplevelsen av bemötandet på konstarrangemang (Haningesalongen) var mycket bra. På samma fråga var den procentuella andel kvinnor respektive män som kryssat i svarsalternativet Mycket bra 79% respektive 94%. För det andra svarsalternativet, Ganska bra var andelen kvinnor respektive män 7% respektive 6%. Detta visar att hur respondenten upplevde bemötandet på skiljer sig mellan könen. I slutändan blir skillnaden 15% för svarsalternativ Mycket bra och en liten skillnad på 1% för svarsalternativ Ganska bra. Slutsatsen som kan dras av detta är att männen som besökte konstarrangemanget (Haningesalongen) var mer positiva till bemötandet än kvinnorna.

Resultatet från undersökningen av nämndens indikator "Antalet besökare offentliga kulturarrangemang", redovisas i ett tal för alla arrangemang under året tillsammans. Under året har 59 568 besökare varit på de offentliga kulturarrangemang som kultur- och fritidsförvaltningen arrangerar eller samarrangerar. Denna siffra är dock inte att betrakta som en helt sann representation av verkligheten eftersom en del av statistiken utgörs av besöksräknarens statistik. När det gäller besöksräknare finns alltid risken att en besökare räknas flera gånger, eftersom en person kan gå ut och in i ett rum ett flertal gånger. Dessutom utgörs en del av statistiken av skattade siffror för antalet närvarande deltagare. Dock ger det en fingervisning om hur många besökare som har närvarat vid endast offentliga kulturarrangemang bland alla möjliga arrangemang.

I arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten utifrån ett kultur- och fritidsperspektiv, följer även kommunfullmäktige upp ett antal indikatorer varje år. En av dessa är indikatorn "Andel unga nöjda med sin fritid". Indikatorn mäts i den enkät utbildningsförvaltningen genomför som riktar sig till elever i den kommunala

grundskolan. På påståendet "Jag är nöjd med min fritid" angav 88,3% av de svarande Stämmer helt och hållet eller Stämmer ganska bra. Föregående år var motsvarande siffra 90,1%, vilket gör att skillnaden i siffror i förhållande till 2017 ligger på 1,8%. Målet att uppnå en andel på 94% 2018 har därmed inte nåtts. Minskningen är dock så pass liten att den kan anses försumbar. Det innebär dock att arbetet för att nå målvärdet 94 procent måste fortsätta. Mer information om hur förvaltningen har arbetat ur ett fritidsperspektiv under året följer nedan.

Även kommunfullmäktiges indikator "Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år" har följts upp under året. Dock har ingen statistik hunnit inkomma vid tiden för produktionen av årsredovisningen och därmed kan ingen analys göras. Mer information om hur förvaltningen har arbetat med att skapa möjligheter att delta i musik- eller kulturskola under året följer nedan.

Kommunfullmäktiges indikator "Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)" är också en av kommunfullmäktiges indikatorer som följts upp under året. Antalet lån per invånare har sjunkit med 0,09 stycken från 3,25 till 3,16 mellan 2016-2017. Det ger en minskning på 3% (2,8%). Minskningen är dock så pass liten att den kan anses försumbar. Det innebär dock att arbetet för att nå målvärdet 3,9% måste fortsätta. Mer information om hur förvaltningen har arbetat med biblioteksverksamhet under året följer nedan.

Den sista indikatorn från kommunfullmäktige som följts upp under året är "Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal per invånare i åldern 7-20 år)". Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar per invånare i åldern 7-20 år har ökat med 3 stycken från 26 till 29 mellan 2016-2017. Det ger en ökning på 12% (11,5%). Eftersom 29 tillfällen är samma summa som målet för 2018, har målet redan uppfyllts. Mer information om hur förvaltningen har arbetat ur ett idrott- och fritidsperspektiv under året följer nedan.

Förvaltningens verksamheter har under året arbetat på en rad olika sätt för att skapa en meningsfull fritid för medborgarna och verka för att så många som möjligt ska kunna ta del av kultur- och fritidsutbud. Ett exempel på detta är verksamheter som samarbetat med föreningar för lokal förankring bland annat i Brandbergen. Biblioteket i Brandbergen har även särskilt arbetat med läskultur genom projektet "Bokstart". Projektet innebär att bibliotekarier besöker nyblivna förstagångsföräldrar i hemmet och erbjuder läsning för barnet. Detta har varit ett samarbete med bland annat Barnavårdscentralen, Familjecentraler från Jordbro, Västerhaninge och Brandbergen.

Under året har förvaltningen också arbetat inom en rad olika projekt, program samt med olika planer för att tillgängliggöra kultur- och fritidsutbudet. Exempelvis har en utvecklingsplan för fritidsgårdsverksamheten tagits fram. Även planen för projektet "Kultur på lika villkor" har antagits och implementering pågår.

Strategierna har under året tagit fram metodmaterial och stöttat verksamheterna i genomförandet av dialoger med barn och unga inom ramen för projektet "Barns rätt till kultur". En sammanfattning av arbetet har sammanställts.

Projektet "Kultur och bibliotek i Skärgården" har också avslutats under året. En plan för ökad närvaro av kultur och bibliotekstjänster är fastslagen. Planen innehåller scenkonstprogram i samarbete med Utö värdshus, författarbesök samt bokaktiviteter i samband med bokbåtens ankomst under höst och vår på Utö och Ornö. Dessutom ingår även regelbunden professionell kultur för barn i skolan genom "Kultur på lika villkor" och "Skapande skola". Teknikutrustning är även inköpt till Muskö för att öbor själva ska kunna genomföra enklare kulturprogram. Kulturverksamhet utifrån musik, skapande, dans och media på en nivå för varje individ har gjort att många har kunnat testa på och gå vidare med det som eventuellt senare blir en ny hobby eller intresse.

Även arbetet med att uppdatera det idrottspolitiska programmet har pågått under året där workshop och dialog med föreningslivet har skett vid två tillfällen, ett under våren och ett under hösten. En enkät har gått ut till föreningslivet för att fånga in åsikter och reflektioner om nuvarande och kommande program. Det har även gjorts en analys av andra kommuners program. Interna workshops har också genomförts och ett utkast till nytt Idrottspolitiskt program är framtaget.

Under hösten har resultaten av "Ung Livsstil" genomarbetats i olika workshops och aktiviteter. Just nu pågår en sammanställning och en broschyr med resultaten är på väg att tas fram.

Förvaltningen har under året även arbetat med en rad olika aktiviteter inom olika verksamheter för att få fler i målgruppen med funktionsvariationer att delta i kultur- och fritidsverksamhet. Det har även gjorts insatser både vad gäller lokaler, utbildningar och IT för att ytterligare tillgängliggöra verksamheterna.

I Torvalla simhall har vattenträning genomförts varje onsdag förmiddag för barn och ungdomar med funktionsvariationer. Under loven har försök med vattengymnastik med olika teman prövats med mycket gott utfall. Aktiviteten arrangerades i samverkan med socialförvaltningen.

Fritidsgården Lillekens öppna verksamhet har under året erbjudit extra utflykter och aktiviteter på lov. Detta för att ungdomar med behov av särskilt stöd ska kunna besöka aktiviteter och platser som de annars inte brukar och har möjlighet att besöka. Fritidsgårdspersonalen från olika fritidsgårdar har startat upp samverkan med Lilleken med syfte att kunna fungera som en brygga för deltagare mellan den egna verksamheten och Lillekens verksamhet. All personal är nu även insatta i materialet "Lätt och rätt". Jämställdhetsronder håller på att genomföras. Tillgänglighetsronder för funktionsnedsatta har gjorts på fritidsgårdarna Ung 137 och Parkleken i Jordbro.

Ett samarbete med skolorna startade i augusti där fritidsverksamheterna synliggör sin verksamhet på Schoolsoft för att nå målgruppen bättre. En gemensam folder för fritidsverksamheten togs fram under året för att kunna sprida information om vilket utbud som finns.

Samtliga på fritidsgårdarna har arbetat med "Lätt och Rätt" ska nu vara väl insatta och

ha kompetens för att arbeta vidare.

Funkisfestivalen i Haninge genomfördes den 13 nov och blev en succé. Samarbetet mellan olika aktörer fungerade mycket väl där kulturhuset ansvarade för planering av lokaler och teknisk support.

Det har även arrangerats ett författarkollo och ett serietecknarkollo för barn och unga i sommar. Dessa läger har varit mycket uppskattade av både barn och föräldrar.

I syfte att öka tillgängligheten till kommunens bibliotek har kultur- och fritidsförvaltningen fått medel från Statens Kulturråd. Medlen har möjliggjort att påbörja en HBTQ-certifiering för samtlig personal på biblioteken och kulturhuset inklusive ansvariga chefer. Certifieringen ska bland annat ge personalen inom verksamheterna ökade kunskaper om hur de kan arbeta med likvärdig behandling, mänskliga rättigheter samt bemötande.

Kultur- och fritidsförvaltningen har bedrivit kulturverksamhet i en rad olika verksamheter och på en rad olika sätt för att komma så många till del som möjligt. Sedan den 1 april 2018 har exempelvis ett IoP "Idéburet offentligt partnerskap" funnits mellan Studieförbundet vuxenskolan (SV), ABF Södertörn och kultur och fritidsförvaltningen. Partnerskapet avser en ungdansverksamhet i Haninge vid namn FreeZone som öppnades den 21 April.

Rekryteringen av en konstpedagog till Kulturhuset för att ytterligare tillgängliggöra kulturutbudet har varit en process som påverkats av "Barns rätt till kultur" och lett fram till ett nytt samarbete mellan Utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Utbildningar i att föra dialoger med barn och unga för att erbjuda ett angeläget kulturutbud för, med och av barn och unga har genomförts. Mall och informationsbrev är framtaget för att underlätta för verksamheterna att genomföra dialoger och på ett strukturerat sätt samla in synpunkter från unga. Personalen i olika verksamheter har deltagit i utbildningar och föreläsningar under året för att ytterligare öka sin kunskap inom kulturområdet.

En kontakt har även tagits med fastighetsägaren Profi för att undersöka olika möjligheter för ateljéer eller andra sociala/kulturella mötesplatser.

Fritidsgårdarna arbetade på höstlovsaktiviteten "prova på" vid Torvalla idrottshall där det fanns idrottsföreningar, kulturföreningar samt andra former av kulturverksamhet representerade. Dessa bestod exempelvis av Ormteatern, Pedagogiska Designbyrån samt serietecknarverksamhet.

Förvaltningen har under året arbetat aktivt med att tillgängliggöra utbudet för så många som möjligt, till exempel har samarbetet med idrottsföreningar under året varit framgångsrikt. Under året har även fritidsgårdarna arbetat för att tillgängliggöra fritidsutbudet och uppmuntrat ungdomar till att bli mer aktiva. Exempelvis har Ekens fritidsgård utbildat unga ledare som håller i spontanidrott i Söderbymalmshallen på helgerna.

Vid Rudan har förbättringar av spårmarkeringar och spårkartor genomförts i friluftsområdet. Planering har även påbörjats för att förbättra tillgängligheten till Maxingeslingan. Bland annat kommer grillplatser samt bord och bänkar att iordningsställas. Under året har även ett arbete pågått med att få upp spårtavlorna i Sommarbo och vid Hanveden samt färdigställa Tornet på Tornberget. Spårmarkeringar har iordningställts ända upp till tornet. Skidspår vid Hanvedens IP kommer att genomföras under vintern 2018/2019 i mån av snö. Gällande båthus på Fjärdlång är en entreprenör upphandlad och arbetet genomförs under våren 2019.

I Torvalla simhall har vuxensimskolor kompletterat de ordinarie simskolorna för barn och genomförts på onsdagskvällar. Dessa har haft två steg i form av en nybörjargrupp samt en fortsättningsgrupp. Utbildade simlärare från personalgrupper har lett undervisningen. Två kvällar med kvinnosim har även genomförts under året.

Upprustning av friidrottsfältet på Torvalla IP har också pågått under året. Förvaltningen har gått igenom vad som behöver göras tillsammans med friidrottsföreningen. Detta har resulterat i att reparera ansatsbanor, en ny kastbur, nya hoppgröpar samt nytt ytskikt på samtliga löparbanor.

Projektledare vid Torvalla har, tillsammans med idrottslärare och föreningar, utvecklat klättringssporten så att det nu finns klätterväggar i Dalarö sporthall, Torvalla träningshall samt i Brandbergshallen. Med Brandbergens sporthall som bas har en klätterförening bildats. Vid Ekens fritidsgård har två fritidsledare utbildats som klätterinstruktörer. Två fritidsledare är även utbildade i säkring. Verksamheten har besökt klätterväggen med 10-12 åringarna.

Dalarö genomförde "The great escape" under hösten, där 15 deltagande tonåringar löste uppdrag under en mörk natt. En aktivitet som Dalarö nu arrangerat 4 år i rad.

Fritidsgården Ung137 har tillsammans med Stockholmsidrotten erbjudit föreläsningar och seminarier för ungdomar. Ett träningsrum i fritidsgårdens lokaler har färdigställts tillsammans med ungdomar och Jordbro IF. Spontanidrott har startats upp under hösten kvällstid i idrottshallen i Jordbro och dans erbjuds två kvällar i veckan inne på fritidsgården.

Under året har olika IT-lösningar bidragit till att tillgängliggöra utbudet av fritidsaktiviteter. Exempelvis har webbkatjänsten för idrottsanläggningar, sporthallar, Rudans friluftsområde, mötesrum och gymnastiksal varit igång. Införandet av systemet har möjliggjort för medborgare och föreningar att på ett smidigt sätt kunna boka upp lediga tider. Detta har lett till att servicen till medborgare och föreningar har förbättrats. Även bidragsreglementet har funnits tillgängligt för föreningar och medborgare under året och används av målgrupperna. Arbetet har även gjorts med en ny webbstruktur inom idrotts- och friluftsförvaltningen för att tydligare synliggöra utbudet.

Kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter har under året arbetat med en rad olika aktiviteter för att tillgängliggöra kultur- och fritidsutbudet för nyanlända. Det har bland annat skett genom olika samarbeten både inom kultur- och fritidsförvaltningen

och genom samverkan med andra förvaltningar och aktörer. Arbetet har även bedrivits via olika projekt och ingått i olika verksamheters aktiviteter och dagliga verksamheter. Ett av samarbetena som skett under året har varit att områdescheferna från kultur- och fritidsförvaltningen har varit med i ett kommunövergripande nätverk med chefer från socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Nätverket har syftat till att underlätta för nyanlända barns inkludering i lokalsamhället. Personal från förvaltningen har även deltagit i ett flertal möten med kommunens flyktingsamordnare. Detta inför att kommunen förbereder sig för att ta emot fler nyanlända till Jordbro under 2019.

Flera av sommarens aktiviteter för barn och unga har främjat den lokala inkluderingen i Haninge. Fiske vid Rudan, serietecknarkollo, dans och teaterläger är några av de många aktiviteter som arrangerats av Haninges föreningar och förvaltningar.

Ett av ledorden för verksamheten i Haninge kulturhus är interkulturalitet det vill säga mångfald. Frågor om representation och mångfald i kulturhusets program har tagits upp på olika plan både när det gäller biblioteket, i planering för den offentliga konsten och i programutveckling för kulturhuset i stort. Biblioteket har till exempel arbetat för att etablera en lättläst bokcirkel för dem som behöver träna svenska och drivit ett språkkafé för språkträning. I samarbete med Rödakorset har biblioteket även bedrivit läxhjälp. Kulturhuset har också påbörjat visningar av konsthallen för nyanlända. Även juridisk rådgivning har funnits att tillgå.

Bibliotek som bland annat Brandbergen har mycket media på olika språk. Under hösten var 2 personer på studiebesök i Botkyrka kommun för att titta på hur de har gjort när det gäller flerspråkighet. Vissa förändringar och utveckling planeras till sommaren 2019 utifrån detta studiebesök.

I arbetet med att inkludera nyanlända ingår även Fritidsmässan som syftar till möten mellan nya Haningebor och föreningar. Mässan genomfördes den 21 mars och ca 1200 besökare kom vilket var nytt rekord. På Fritidsmässan fanns många av Haninges föreningar och kommunala verksamheter på plats och besökarna fick chansen att testa olika idrotts-, kultur- och konstaktiviteter. Det gick även att testa orientering i biblioteket, besöka konstverkstan, prova taekwondo och mycket mer. Kvällens konferencier var skådespelaren, filmaren och regissören David Nzina och ståuppkomikern och ungdomsledaren Melody Farshin.

Under året har även kulturskolan genomfört ett projekt som Kulturrådet finansierat för att inkludera målgruppen nyanlända i verksamheten. Flera av fritidsgårdarna har även haft flera nyanlända i verksamheten och fortsätter jobba med att kunna slussa ut dem till olika fritidssysselsättningar, till exempel har kostnadsfria fritidsaktiviteter erbjudits på alla skollov i samtliga öppna fritidsverksamheter med stöd från MUCF, "Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor". Tidigare upparbetade kontakter och relationer gjorde att Dalarö fritidsgård hade med sig unga nyanlända till den fotbollsturnering som fritidsgårdarna hade gemensamt på Valborgsmässafton.

På fritidsgården Ung137 har arbete pågått för att få in språklig kompetens i personalgruppen för att ännu bättre kunna möta nyanlända barn och unga.

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar aktivt med att höja kompetensen gällande jämställdhet och diskrimineringsgrunder. Kartläggning och strategiska dialoger har genomförts tidigare under året och arbetet fortsätter under 2019. Som redan har redovisats under föregående mål och i tidigare text under mål 5, pågår arbetet med jämställdhet och inkludering kontinuerligt inom alla verksamheter. Detta både när det gäller den fysiska miljön och när det gäller verksamheternas aktiviteter och dagliga verksamhet.

4.2.6 Mål 6 Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Resultatindikatorer:

- SBA:s nöjd kund index för företagare
- Antal arbetstillfällen i kommunen
- Antal företag i kommunen per 1000 invånare
- Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)

Informationsmått är sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (Svenskt Näringsliv), handelsindex, nya företag per 1000 invånare och arbetslöshet 16-64 år (%) samt antal gästnätter.

Strategi
6.1 Medverka till att fler är förberedda inför arbetslivet.
6.2 Bidra till ett växande näringsliv och besöksnäring genom ett attraktivt kultur- och fritidsutbud.
6.3 Skapa förutsättningar att bedriva kulturella och kreativa näringar.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Nöjd kundindex företagare (SBA)	72	69		73
KF Antal arbetstillfällen i kommunen	28 479	29 103		29 000
KF Antal företag/1 000 invånare	74.6	74.6	73.7	52.0
KF Hushåll med långvarigt ek bistånd (%)	33.1%			29.0%

Nämndens indikatorer	2016	2017	2018	Mål 2018
Antal som genomgått KOF:s ungdomsledarutbildning	31	10	-	Fler än 2017
Antal praktikplatser och feriepraktik för ungdomar inom förvaltningen, uppdelat efter kön	48	43/49	31/33	-

Kommentar

Förvaltningen har under året arbetat aktivt på olika sätt för att möjliggöra så att fler invånare ska vara förberedda inför arbetslivet. Det har även bedrivits arbete för att möjliggöra för ett växande näringsliv och besöksnäring bland annat genom marknadsföring och prioriteringar av event. Arbete har även bedrivits för att skapa förutsättningar för att bedriva kulturella och kreativa näringar.

Nämnden har för 2018 valt att inom kvalitetssäkringen av verksamheterna följa upp indikatorn "Antal som genomgått KOF:s ungdomsledarutbildning, uppdelat efter kön". Ungdomsledarutbildningen flyttades dock från våren till hösten på grund av resursbrist hos socialförvaltningen. Höstens ungdomsledarutbildning ställdes sedan in på grund av för få anmälningar. Detta medför att indikatorn inte kan redovisas i årsredovisningen. Från och med nästa år kommer denna indikator och även utbildningarna i nuvarande form att tas bort.

Även nämndens indikator "Antal praktikplatser och feriepraktik (sommarjobb) för

ungdomar inom förvaltningen, uppdelat efter kön" följs upp för 2018. Tabellen redovisas ovan. Förvaltningens verksamheter tar emot praktikanter och erbjuder sommarjobb. Under året har förvaltningen tagit emot 31 praktikanter varav 9 flickor/kvinnor och 22 pojkar/män samt erbjudit feriepraktik (sommarjobb) till 33 ungdomar varav 8 flickor/kvinnor och 25 pojkar/män. Detta innebär en minskning både av antalet praktikplatser och av antalet platser för feriepraktik jämfört med 2017. Då tog förvaltningen emot 43 praktikanter varav 16 flickor/kvinnor och 27 pojkar/män samt erbjudit feriepraktik till 49 ungdomar varav 16 flickor/kvinnor och 33 pojkar/män. För flickor/kvinnor innebär det en minskning av antalet praktikanter på 7 platser vilket motsvarar 44% (43,8%). Motsvarande för pojkar/män ligger på en minskning med 5 platser vilket motsvarar 19% (18,5%). När det gäller feriepraktiken har antalet praktikanter varav flickor/kvinnor minskat med 8 platser vilket motsvarar 50%. Motsvarande för pojkar/män ligger på en minskning med 8 platser vilket motsvarar 24% (24,2%).

Ett kontinuerligt arbete har pågått för att inom ramen för ordinarie verksamhet kunna erbjuda ungdomar så många praktikplatser och sommarjobb, numera kallat för feriepraktik, som möjligt. Ett antal unga har även erbjudits timanställning som en introduktion till arbetslivet. Idrotts- och friluftsverksamheterna, kulturhuset i centrala Handen samt Jordbro kultur- och föreningshus, biblioteken och fritidsgårdarna, har under året haft olika former av praktiktjänstgöring. Exempelvis har verksamheterna vid Torvalla och Rudan löpande haft praktikanter, sommarjobbare samt personer i samhällstjänst. På idrottsplatsen i Hanveden har åtta sommarjobbare arbetat under perioden juni och juli.

Kulturhuset och Handens centrala bibliotek har haft ett flertal personer anställda på extratjänst som har hjälpt till som foajévårdar och arbetat med service i allmänhet. Kulturhuset i centrala Handen tog under året emot två ungdomar för feriepraktik. Jordbro kultur och föreningshus har haft en praktikant från gymnasiet. Biblioteket i Handen har erbjudit praktikplats för studerande till bibliotekarie samt en plats för feriepraktik. Fritidsgårdarna har tagit emot praktikanter och studenter från fritidsledarutbildningar under året och 10 ungdomar sommarjobbade på årets sommarläger. Hösten 2018 tog fritidsgården Ung 137 emot en volontär/student från Spanien. Några fritidsgårdar har även haft praktikanter från gymnasiet i verksamheten. Dalarö fritidsgård har haft enstaka praoelev i verksamheten och erbjudit några ungdomar timarbete.

Förvaltningens och områdenas verksamheter och ledningsgrupper samverkar med kommunikationsavdelningen kring att marknadsföra verksamhet samt ta fram informationsmaterial och skyltar. Samarbetet med kommunikationsavdelningen innefattar även bland annat marknadsföring av olika event och arrangemang. Under året har även samverkan skett med bland annat näringslivsenheten på kommunstyrelseförvaltningen i planeringen av en museiutställning på Dalarö. En prioritering avseende årets aktiviteter har gjorts med fokus på bland annat Fritidsmässan, Eventsommar och Haningedagen, Lovsatsning och Funkisfestivalen.

Det har även utförts en översyn av kultur- och fritidsförvaltningens kanaler i sociala medier samt tre workshops avseende hur webbsidorna ska bli bättre. En utbildning av lokala redaktörer för webben har också genomförts. Under hösten gick Kulturkalendern ut som en bilaga till tidningen "Mitt i Haninge" som ett test att utveckla formen för hur förvaltningen bäst når ut med kommunikation till Haningeborna.

Kultur- och fritidsförvaltningen har under året arbetat för att möjliggöra för att bedriva kulturella och kreativa näringar i Haninge kommun. Arbetet har bland annat skett enligt mål 8 i det Kulturpolitiska programmet, som säger att det ska vara möjligt att bo och verka som konstnär i Haninge. Ett första steg i arbetet har varit att genomföra en kartläggning av vilka konstnärer som verkar i Haninge och inom vilka områden. Arbetet med kartläggningen har påbörjats men ännu inte slutförts. Förvaltningen har under året haft kontakt med organisationer som på olika sätt representerar konstnärer. Under 2018 antogs en näringslivsstrategi av Kommunfullmäktige och därefter en handlingsplan för strategin. I den finns aktiviteter som innefattar den kulturella och kreativa sektorn. Aktiviteterna kommer att genomföras i samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen under 2019-2021.

En aktivitet som utförts under året inom ramen för att främja kulturella och kreativa har varit dialoger med bild- och formkonstnärer i Haninge. Ett rundabordssamtal har genomförts med ett trettiotal konstnärer och kulturarbetare i kommunen.

Konstfrämjandet deltog och ledde mötet som oberoende part. Många konstruktiva förslag och idéer uppkom på mötet. Dessa kommer att tas om hand och presenteras 2019. I budget 2019 kommer en liten summa medel avsättas som stöd till aktiva konstnärer.

Inom ramen för arbete med mål 8 i det kulturpolitiska programmet har arbete även bedrivits för att möjliggöra och tillgängliggöra fler kulturaktiviteter för barn och ungdomar. Under året har det bland annat familjelördagar på biblioteket i Jordbro och kulturhuset i Handen, teaterföreställningar i parkleken i Jordbro samt filmvisning för förskolegrupper. Det har även hållits lovaktiviteter på biblioteken i Västerhaninge och Jordbro med bland annat skrivarkverkstad.

Arbetet för att möjliggöra för att bedriva kulturella och kreativa näringar i Haninge kommun har även skett enligt mål 2 i det Kulturpolitiska programmet. Mål 2 säger att Haninge ska vara en attraktiv etableringsort för företag inom kulturella och kreativa näringar.

Under året har lunchkonserter genomförts i samarbete med äldreförvaltningen. Målgrupper har i stor utsträckning varit äldre personer även om lunchkonserterna i Jordbro gästas av barn från förskolor. Under året har det även anordnats en kultur- och demokratidag i samverkan med både lokala och nya oetablerade kulturaktörer. Syftet var att lyfta och synliggöra nya kulturutövare.

4.2.7 Mål 7 God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närmommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Resultatindikatorer:

- * Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%),
- * Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)
- * Energieffektivisering i kommunal verksamhet (kWh/kvm korrigerat för ett normalår).

Informationsmått är fosforhalt i Drevviken ($\mu\text{g/l}$) och nöjd medborgarindex (NMI) avseende miljöarbete.

Under 2018 har resultatindikatorer och informationsmått anpassats med utgångspunkt från kommunens klimat- och miljöpolitiska program som fastställts av fullmäktige. I tabellen nedan redovisas även de nya resultatindikatorerna.

Strategi
7.1 Stärka kunskapen och medvetenheten kring miljöfrågor.
7.2 Miljövänlig teknik, alternativa energikällor och effektiv energianvändning prioriteras.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Andel miljöfordon	33%	36%	37%	50%
KF Andel ekologiska inköp (kommun)	35%	37%	39%	50%
KF Energieffektivisering i kommunal verksamhet	177	174	168	194
KF Andel inköpt fossilfritt bränsle			*	
KF Energianvändning i kommunala lokaler resp bostäder			*	

KF Antal antagna detaljplaner med negativ påverkan på områden som finns i Naturkatalogen			0	
KF Fördröjd regnvolymer från hårdgjorda ytor på mark som detaljplanelagts			13,8 mm	
KF Andel inköpt ren köttråvara från djur uppfödda enl svensk lagstiftning	24%	34%	41%	

*Arbete pågår att ta fram rutiner för hur indikatorn ska följas.

Nämndens indikatorer	2016	2017	2018	Mål 2018
Antal besökare Miljöverkstan, antal barn/elever	1 626	1 519	1 910	Fler än 2017
Antal arrangemang Miljöverkstan	67	9	21	Fler än 2017

Kommentar

Under året har arbete bedrivits inom kultur- och fritidsförvaltningen för att uppmuntra medborgare till att ta ett större miljöansvar och stärka kunskapen och medvetenheten om miljöfrågor. Verksamheterna har även under året i sin verksamhetsutövning tagit hänsyn till miljövänlig teknik, alternativa energikällor och effektiv energianvändning. Representanter från förvaltningen har även deltagit i olika samarbeten, utbildningar och sammanhang för att diskutera och arbeta med miljöfrågor.

Ett återkommande inslag i förvaltningens arbete med miljöfrågor har under året varit det arbete som bedrivits vid Miljöverkstan. Resultaten från undersökningen av nämndens indikatorer "Antal besökare Miljöverkstan, varav antal barn/elever uppdelat efter kön" och "Antal arrangemang Miljöverkstan" redovisas i tabellen ovan. Miljöverkstan har under året fortsatt med sitt uppdrag att erbjuda aktiviteter och kurser där deltagarna ges exempel på en mer hållbar livsstil. Totalt har Miljöverkstan haft 1 910 besökare under året och av dessa var 1 522 barn/elever. Detta går att jämföra med siffrorna för år 2017 där Miljöverkstan hade 1 519 besökare under året varav 1 317 barn/elever. Antalet besökare har därmed ökat med 26% (25,7%) och andelen barn/elever med 16% (15,6%). Eftersom det är fler besökare 2018 än 2017

har därmed målet för 2018 nåtts. Fördelningen mellan flickor och pojkar för 2018 var 51% flickor och 49% pojkar. Detta kan jämföras med 2017 då fördelningen var 50% flickor och 50% pojkar. Enligt detta är skillnaden i siffror mellan könen försumbar. Utöver den verksamhet som i stor utsträckning riktar sig till skolklasser har Miljöverkstan under året haft 21 publika arrangemang. Detta kan jämföras med 2017 då Miljöverkstan under året hade 9 publika arrangemang. Antalet publika arrangemang har därmed ökat med 12 stycken vilket motsvarar en ökning på 133% (133,3%). Eftersom detta innebär att det har varit fler publika arrangemang under 2018 än 2017 har målet för 2018 nåtts. Miljöverkstan kommer fortsatt arbeta vidare med att stärka kunskapen om och medvetenheten kring miljöfrågor även om målen har nåtts för 2018.

Ett arbete med att nå ut till rektorer och lärare för att sprida kunskap om Miljöverkstan och vad den erbjuder har påbörjats under året. En tydligare sammanställning av vilka skolor som besöker verkstan visar att det finns skolor i kommunen som inte besökt den under något av dess teman under året och visar också att arbetet för att nå ut till fler lärare är viktigt för verksamheten. Ökningen i antalet besökare kan vara ett resultat av ett ökat arbete med att nå ut till allmänheten och ökat samarbete med andra verksamheter inom kommunen.

Under året har Miljöverkstan bland annat hållit en endagsutbildning för årets handledare för sommarferiearbetare på Park och natur. Det har även varit guidningar för personalgrupper inom förvaltningen. Även studiebesök genomfördes där bland annat deltagare från en av förvaltningens serviceenheter tog del av klimatutställningen och fick diskutera hållbarhet. "En frisk generation" har också genomfört ett uppskattat studiebesök för sina grupper på Miljöverkstan.

Under året har ett antal workshops genomförts. Miljöverkstan har under året även hållit ett informationspass om miljöfrågor på biblioteket i Brandbergen. Under året har Miljöverkstan även bedrivit Skärgårdsskola på Utö, Muskö, Dalarö och Ornö samt deltagit på Haningedagen och informerat om "Släng rätt i toalett", en kampanj för vad som får slängas i toaletter.

Genom användning av Miljöverkstan i utbildning för fritidsledarna, har fritidsgårdarna under året utökat sin kunskap om att jobba med miljöfrågor på ett bra sätt. Lyckeby fritidsgård har under året varit så kallade Eko-piloter och tillsammans med ungdomar från gården var med på olika utbildningar. Några av fritidsgårdarna har även genomfört en workshop med Miljöverkstan för att få kunskap och inspiration till skapande verksamhet med miljövänliga alternativ. Fritidsgårdarna har arbetat med återbruk inom den skapande verksamheten samt källsortering.

Miljöverkstadens interaktiva lokal har under året används på olika kreativa sätt.

Förvaltningen har under året bland annat deltagit i en kommunövergripande arbetsgrupp och större seminarier som arbetat med att implementera kommunens klimat och miljöstrategi. Förvaltningen har även under året tagit fram en handlingsplan för genomförandet av kemikalieplanen. Medarbetare inom idrott och

anläggning har även gått en utbildning vid namn "Ekologisk grundkurs för gröna ytor".

Under året har verksamheterna inom kultur- och fritidsförvaltningen också arbetat för att bland annat implementera nya miljövänliga energikällor samt använda miljövänliga varor och produkter. Ett energiprojekt vid Torvalla håller för tillfället på att testköras. Förhoppningsvis kan en ny energianläggning tas i bruk under februari 2019. Detta kommer att innebära att Torvalla IP och simhallen kommer att använda sig av solen som energikälla.

Förvaltningens verksamheter arbetar bland annat med att göra ekovänliga och hållbara inköp, att se över om saker går att reparera istället för att köpa nytt och att återanvända kasserade möbler. Det sker även ett arbete för att vid köp av möbler försöka att köpa med högre kvalitet för längre hållbarhet. Verksamheter har även haft ett miljöperspektiv vid beställningar och har provat miljövänligare alternativ när detta varit möjligt. Ett exempel på hur ett sådant tankesätt genomsyrat verksamheten är Torvalla sim- och sporthall som endast använder miljövänliga produkter. Miljövänliga alternativ beaktas även alltid vid nybyggnationer.

Andel inköp ekologiska livsmedel är en av kommunfullmäktiges indikatorer som presenteras i andel procent. Procentsatsen är baserad på kostnad av samtliga livsmedelsinköp som avser ekologiska varor i hela den kommunala organisationen. Kultur- och fritidsnämndens andel ekologiska inköp var vid årets slut 2018 38 procent. Det innebär att nämnden gjorde 1 procentenhet fler ekologiska inköp jämfört med helåret 2017 där andelen var 37%. Som angivits ovan arbetar förvaltningen med att göra ekovänliga och hållbara inköp både när det gäller varor, produkter och vid byggnationer. Som liten förvaltning ser vi att svårigheten är att balansera vårt uppdrag och vår önskan att genomföra ekologiska inköp med rimlig prisnivå då våra inköpskvantiteter är små vilket leder till höga priser och valmöjligheten enligt gällande avtal är mindre flexibel.

4.2.8 Mål 8 Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningkommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågsstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Resultatindikatorer:

- Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)
- Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)

Informationsmått är nöjd regionindex (NRI), andel medborgare som rekommenderar kommunen och nöjd kundindex (NKI) enligt byggherrar.

Strategi
8.1 Vara en aktiv part i planering och genomförande för att skapa attraktiva boendemiljöer.
8.2 Haninges kulturmiljö ska bevaras, utvecklas och tillgängliggöras.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Antal färdigställda lägenheter (ack t o m 2018)	1 341	2 418		2 400
KF Ledtid bygglov (% färdiga inom tio veckor)	17%	74%		100%

Kommentar
<p>Kultur- och fritidsförvaltningen har under året varit delaktig i kommunens arbete med framtagandet av planer och byggprojekt för att främja attraktiva boendemiljöer i Haninge stad. Förvaltningen har bland annat tagit del i planeringen för att på olika sätt utveckla boendet och boendemiljön i Haninge stad. Därtill har även förvaltningen sett till att ett kultur- och fritidsperspektiv har beaktats i planprocesser och arbete har gjorts inom ramen för att utveckla, tillgängliggöra och bevara övrig kulturmiljö i kommunen. Förvaltningen har även genomfört en kompetensutveckling för att öka kunskapen om planprocesser.</p> <p>Ett exempel på hur förvaltningen har arbetat med planering för att utveckla boendet och boendemiljön i Haninge stad, har varit att vara en aktiv part i framtagande av stadsutvecklingsplanen. Planen blev under våren godkänd av Kommunfullmäktige och utgör nu ett viktigt styrdokument för verksamheternas utveckling. Det har även skett ett arbete med att ringa in ett 10-tal utvecklingsprocesser som förvaltningens verksamheter kommer att driva för att skapa Haninge stad. Ett av dessa är projektet "Ett utbyggt Kulturhus", för vilket en styrgrupp och projektplan har tagits fram under året. Det första steget i det fortsatta arbetet kommer därefter att vara att ta fram en behovs- och kravanalys. Inom ramen för detta kommer en telefonundersökning och en webbenkät riktad till Haningebor att skickas ut under januari 2019. En enkät riktad till medarbetare har även skickats ut under december 2018.</p> <p>En annan process som har pågått under året är planeringen av en ny gestaltning för Poseidons torg. Stadsbyggnadsförvaltningen projektleder arbetet där kultur- och</p>

fritidsförvaltningen finns representerad i styrgruppen. Förvaltningen har inom ramen för projektet även anlitat en konstnär för gestaltning av vissa delar av torget.

Inom ramen för förvaltningens arbete med att utveckla, tillgängliggöra och bevara kulturmiljön i kommunen, har arbete bedrivits för att underlätta för arbetet med den offentliga konsten. Ett arbete har påbörjats med att ta fram riktlinjer för hur ett sådant arbete kan se ut. En inventerings- och underhållsplan är också under framtagande. Under året har även Kulturmiljöprogrammet färdigställts och inväntar nu beslut från kommunfullmäktige.

4.2.9 Mål 9 Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Resultatindikator enligt Mål och budget är "Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 (%)". Indikatorn kan inte redovisas eftersom kommunenkät (som görs av Myndigheten för delaktighet) har förändrats.

Informationsmått är nöjd medborgarindex (NMI) avseende gång- och cykelvägar samt nöjd regionindex (NRI) avseende kommunikationer, samt nöjd medborgarindex (NMI) för gator och vägar. Det fjärde måttet fysisk tillgänglighet har upphört (hämtades från kommunenkäten).

Strategi

9.1 Vara en aktiv part i planering och genomförande för att säkerställa god tillgänglighet till offentliga miljöer och publika lokaler.

Kommentar

Under året har kultur- och fritidsförvaltningen arbetat med och beaktat ett tillgänglighetsperspektiv vid bland annat planering och utförande av ny- och ombyggnationer, utveckling av lokaler, utbildningsinsatser och vid utformning av planer och riskanalyser. Ett exempel på sådant arbete är att linjer för synskadade har

klistrats på golvet i Kulturhuset. Ett annat exempel är att kulturskolan har färdigställt och följt upp tillgänglighetsplanen samt att en viss revidering även har genomförts.

Många medarbetare på förvaltningen har under hösten även gått en kurs i att skriva lättläst samhällsinformation. Andra åtgärder för att öka tillgängligheten inom förvaltningens verksamheter har varit att anskaffa licens för pictogram, anskaffning av nya enkelt flyttbara hyllor på hjul i bibliotek samt att tillsammans med Tornberget se över enkelt avhjälpna hinder. Ett arbete har påbörjats i biblioteket i Haninge centrum för att göra barnavdelningen mer lättanvänd för besökare med bättre uppställning och bättre nyttjande av befintligt utrymme.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder är en process som ständigt pågått under året. Andra åtgärder inom olika verksamheter har varit att beakta tillgänglighetsperspektivet vid renovering av fritidsgårdens lokaler på Dalarö samt att påbörja arbetet med att bygga en ramp vid Brandbergens fritidsgård. Fritidsgården i Brandbergens fritidsgård har även påbörjat en jämställdhetsrond.

Under året har förvaltningen färdigställt ett flertal utegym samt renoverat Höglundabadet. Ett tillgänglighetsanpassat omklädningsrum kommer även att färdigställas på Torvalla under 2019. Vid varje ny- eller ombyggnation har tillgänglighetsfrågan tagits i beaktande och val och beslut fattats utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

4.2.10 Mål 10 Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Resultatindikatorer

- Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag
- Budgetföljsamhet (avvikelse %)
- Andel digitala fakturor (av totala fakturor)
- Avtalstrohet (%)

Informationsmått är skattesats, soliditet (%), finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %), kassalikviditet (%), resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %) och genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %) samt skattefinansieringsgrad av investeringar (%).

Strategi
10.1 Förbättra den systematiska ekonomiska planeringen och uppföljningen.
10.2 Verka för ett effektivare nyttjande av lokaler.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag	2.3%	2.8%		2.0%
KF Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet)	0.8%	0.2%		
KF Andel digitala fakturor	57.0%	59.0%		62.0%
KF Avtalstrohet	84%	85%		90%

Nämndens indikatorer	2016	2017	2018	Mål 2018
Bokningsgrad av idrottshallar, fotbollsplaner, ishallar	-	-	95%/44%/93%	*

*Indikatorn är ny och rapporteras första gången 2018.

Kommentar
<p>Förvaltningen har under året arbetat löpande med att förbättra sina processer för verksamhetsplanering och uppföljning. Nämnden har valt att för 2018 följa upp en indikator som en del av arbetet med att kvalitetssäkra verksamhetens processer, verksamhetsplanering och uppföljning utifrån ett kultur- och fritidsperspektiv. Indikatorn Nyttjandegrad av idrottshallar, fotbollsplaner, ishallar redovisas i tre olika procenttal som vardera motsvarar en kategori. Den första siffran visar på hur stor nyttjandegraden är av idrottshallar i procent. Den andra siffran anger hur stor nyttjandegraden av fotbollsplaner (gräs- och konstgräsplaner) är i procent. Siffran nummer tre anger hur stor nyttjandegraden är av ishallar i procent.</p> <p>Bokningsgraden för idrottshallarna ligger på 96% för vardagar och på 93% för helger. Det är en hög nyttjandegrad av de hallar som undersökts. Inomhushallar har huvudsäsong året runt. Detta innebär dels att ungdomar betalar nolltaxa, dels att det är många som nyttjar hallarna. För nyttjandegradens del ska även nämnas att hallarna som undersökts ligger inom specifika mått, vilket gör att flertalet andra hallars bokningsgrad faller bort ur statistiken. Resultatet skulle kunna bli ett annat om dessa</p>

hallar också räknades in.

Bokningsgraden för fotbollsplanerna (gräs- och konstgräsplaner) ligger på 58% för vardagar och 26% för helger. Det är en medelhög nyttjandegrad på vardagarna och en lägre nyttjandegrad på helgerna sett till antalet bokningsbara timmar. Vecka 37 ligger inom fotbollens huvudsäsong, vilket innebär en generellt högre bokningsgrad än vid lågsäsong. För nyttjandegradens del ska även nämnas att planerna som undersökts ska vara godkända för seriespel, vilket gör att planer som inte är det faller bort ur statistiken. Resultatet skulle kunna bli ett annat om dessa planer också räknades in.

Bokningsgraden för ishallarna ligger på 93% för vardagar och 93% för helger. Det är en hög nyttjandegrad sett till antalet bokningsbara timmar. En förklaring till det är att vecka 6 räknas till huvudsäsong och det därmed är nolltaxa för ungdomar. Eftersom det är huvudsäsong är det även en högre grad av beläggning för alla åldrar än vid andra tidpunkter på året.

Under året har förvaltningens verksamheter bedrivit arbete med att tillgängliggöra lokaler för uthyrning till medborgare, föreningar och andra aktörer.

För att kvalitetssäkra verksamheter och se till att bland annat lagar och praxis följs på förvaltningen, har alla nyanställda erbjudits en förvaltningsintroduktion där de har informerats om förvaltningens gemensamma processer, rutiner och styrdokument. Förbättringar av förvaltningens verksamhet har skett genom att rutinmässigt upptäcka och åtgärda brister i rutiner eller rapportering samt genom ett ständigt pågående kvalitetsarbete ute i verksamheterna. En del av ett sådant kvalitetsarbete har under hösten varit att göra ett antal undersökningar via enkäter till medborgare och medarbetare för att kunna granska och förbättra verksamheterna. Det har även skett ett kontinuerligt kvalitetsarbete inom arbetet med förvaltningens kontinuerliga förbättringsarbete. Förvaltningen har även deltagit i arbetet med att ta fram riktlinjer för kommunens kvalitetsarbete.

Under året har förvaltningen även arbetat aktivt med lokalförsörjning. Inom fritidsbokningen har det nya web-baserade bokningssystemet möjliggjort för medborgare att på ett smidigare sätt boka upp lediga anläggningstider. Förutom intresset att hyra lokaler via fritidsbokningen har ett intresse även funnits hos allmänheten att bland annat hyra lokaler hos fritidsgårdarna. Exempelvis har förvaltningen tagit kontakt med Socialförvaltningen avseende möjlighet att hyra ut Ekens fritidsgård på söndagar till en förening. Ingen överenskommelse har dock tagits fram ännu. Brandbergens fritidsgård är också tillgänglig för uthyrning, vilket har skett i en högre grad under året än förväntats. Tungelsta fritidsgård har startat ett samarbete med ABF Södertörn gällande lokaler och replokalen har lånats ut till lokala ungdomsband. Jordbro kultur- och föreningshus har under året hyrt ut lokaler på såväl långtids- som korttidskontrakt på timmar.

KF Avtalstrohet

4.2.11 Mål 11 Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Resultatindikatorer:

- Antalet tjänster som omfattas av LOV
- Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)
- Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)

Informationsmått är nöjd medborgarindex (NMI).

Strategi
11.1 Systematisk uppföljning av verksamheterna för kvalitetsförbättring.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Antal tjänster inom LOV	5	6	6	8
KF Andel som får direkt svar på enkel fråga (telefon)	59%	51%	60%	56%
KF Andel som får svar på e-post inom två dagar	90%	93%	95%	90%

Kommentar
Kultur- och fritidsförvaltningen har under året arbetat systematiskt med att följa upp sina verksamheter utifrån den kommungemensamma styrmodellen. I arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten utifrån ett kultur- och fritidsperspektiv, följer även kommunfullmäktige upp ett antal indikatorer varje år. En av dessa är indikatorn "Andel som får direkt svar på enkel fråga (telefon)". Andelen medborgare som får direkt svar på en enkel fråga har ökat med 9% från 51% 2017 till 60% 2018. Detta innebär att målvärdet för 2018 har uppnåtts. Även kommunfullmäktiges indikator "Andel som får svar på e-post inom två dagar" har följts upp under året. Andelen medborgare som får svar på e-post inom två dagar har ökat med 2% från 93% 2017

till 95% 2018. Detta innebär att målvärdet för 2018 har uppnåtts. Även om målvärdena för indikatorerna har uppnåtts under året kommer arbetet med att kvalitetssäkra verksamheterna fortsätta framgent och bedrivs på en rad olika sätt. Mer information om hur förvaltningen har arbetat ur ett kvalitetsperspektiv under året följer nedan.

När det gäller att utveckla den systematiska kvalitativa uppföljningen av verksamheter, har mallar och underlag tagits fram under året och arbetet kommer att fortsätta under 2019. Arbetet med att utveckla ett dialogbaserat arbetssätt har påbörjats under året och beräknas fortsätta under 2019.

Arbetet med uppföljningen av den kommungemensamma kvalitetspolicyn som tagits fram kommer att ta sin början under 2019. Varje förvaltning och bolag i kommunen kommer att göra en årlig kvalitetsberättelse utifrån i förväg fastställda kriterier. De kvalitetskriterier som kommer att undersökas är bemötande, inflytande, tillgänglighet och trygghet. Förvaltningen har under hösten genomfört en enkätstudie som behandlar dessa områden på biblioteken under oktober till november månad samt under Haningesalongen den 8 december. Studien har även gjorts vid ett antal av de olika kulturarrangemang som genomfördes under oktober till december. Resultatet av undersökningen kommer att utgöra en del av kvalitetsberättelsens resultat.

Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med att utveckla sina nyckeltal. Inom ramen för projektet Barns rätt till kultur har ett arbete genomförts för att förbättra insamlandet av statistik för aktiviteter som riktar sig till barn och unga. Syftet är att skapa en bättre överblick av vad barn och unga erbjuds för olika aktiviteter och hur många som deltar för att på så vis kunna arbeta med verksamhetsutveckling. Bland annat har en workshop genomförts vilket resulterat i nya mallar för insamling av statistik. Verksamheterna har även börjat använda mallarna i sina uppföljningar.

Biblioteket i centrala Handen har arbetat med att ta fram en guide för bemötande av personer med funktionsnedsättning. En arbetsgrupp har bildats och har kommit igång med verksamheten. Inom ramen för sin bemötandesatsning har biblioteken arrangerat en föreläsning om HBTQ som genomfördes under april månad. Tanken är att arbetet sker på biblioteket i centrala Handen ska kunna spridas vidare till övriga bibliotek.

4.2.12 Mål 12 En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Resultatindikatorer:

- Hållbart medarbetarindex (HME)
- Sjukfrånvaro (%)
- Frisknärvaro (%)

Informationsmått är personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare), tidsanvändning (mer- och övertid) och personalomsättning (personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar) samt lönestatistik (lönespridning).

Strategi
12.1 Systematiskt förbättringsarbete som skapar ökad delaktighet, engagemang och mångfald.
12.2 Kompetensförsörjning som bidrar till organisationens och individens långsiktiga utveckling.

Nyckeltal	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
KF Hållbart medarbetarengagemang (HME) (Alla)	78.8	79.4	79,1	83.0
KF Sjukfrånvaro (Alla)	7.8%	7.5%	7,7%	5.0%
KF Frisknärvaro 0-5 dagar	60.2%	60.2%		61.5%

Kommentar
<p>Kultur- och fritidsförvaltningen har under året systematiskt arbetat med arbetsmiljöfrågor, strävat efter en låg sjukfrånvaro samt arbetat med kompetensförsörjning. I kompetensförsörjningsarbetet är fritidsgårdarna just nu är en aktuell målgrupp. Under året har ett arbete med framtagande av krav- och tjänsteprofil för fritidsledarrollen utarbetats. Tillsammans med fritidsledare, verksamhetschefer och ledningsgruppen har kompetensbehov ringats in. Profilen kommer att presenteras i början av 2019.</p> <p>Sjukfrånvaron och eventuella åtgärder har under året tagits upp på förvaltningens ledningsgrupp, i områdenas ledningsgrupper och på LOKSAM-möten, "Lokal samverkan med de fackliga företrädarna". Sjukfrånvaron har inte ökat under året och är fortsatt stabil inom förvaltningen. Under hösten 2018 har det inom viss verksamhet också bedrivits arbete med att lyssna in önskemål och behov hos medarbetare av olika hälsofrämjande aktiviteter. För ett par år sedan utarbetades en inventering av samt en åtgärdsplan för att minska sjukfrånvaron. Den planen har förvaltningen följt upp samt följt under 2018.</p> <p>I årets arbetsplatsundersökning kan man se att resultatet för förvaltningen ligger på en nivå strax över kommunsnittet, nämligen 4,0 jämfört med kommunens snitt på 3,9. En del av undersökningen visar det s k HME-värdet, hållbart medarbetarengagemang,. 2016 var resultatet 74,7 och har 2018 ökat till 77,2 inom</p>

förvaltningen.

Förvaltningen har på ett strukturerat sätt arbetat med såväl sjukfrånvaron som organisationsstrukturen och dessutom utarbetat en plan för fortsatt förbättringsarbete. Detta sammantaget förmodar förvaltningen bidrar till det positiva resultatet.

5 Uppföljning av KF-uppdrag

5.1 Summering uppdrag

Titel	Status
2018 KFN 1: Erbjudna Haninges barn sommarkollo på försök	✓
2018 KFN 2: Utöka fritidsgårdarnas öppettider under helger och lov	✓
2018 KFN 3: Ta fram en plan för underhåll och utveckling av kommunens badplatser	✓
2018 KFN 4: Öka kulturhusets funktion som attraktiv mötesplats mellan människor	✓
2018 KFN 5a: Aktualitetspröva de kulturpolitiska och idrottspolitiska programmen	✓
2018 KFN 5b: Aktualitetspröva de kulturpolitiska och idrottspolitiska programmen	▶
2017 GFN 3: Kultur på lika villkor för fler elever gm projekt Skapande skola (även KFN)	✓
2017 KFN 1: Utveckla plan för bevarande av kulturarv och kulturmiljöer	▶

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen och nämnderna uppdrag som ska genomföras och återrapporteras. Uppdragen har givits i Mål och budget 2018-2019 eller fortsätter från 2017 eller 2016 års Mål och budget.

5.2 Rapportering uppdrag

Titel	Kommentar
2018 KFN 1: Erbjudna Haninges barn sommarkollo på försök	Sommarläger för årskurserna 6-8 genomfördes av fritidsgårdarna i

	<p>Haninges skärgård. Lägerperioden erbjöd lärande och utvecklande aktiviteter varav flertalet genomfördes i samarbete med lokala föreningar och andra relevanta samarbetspartners. Deltog gjorde 48 unga varav 46% tjejer. Sammantaget visar utvärderingen att alla effekt- och projektmål är uppfyllda. Nämndbeslut (Dnr KOFN 2018/114): Förvaltningen ges i uppdrag att genomföra sommarläger 2019 och därefter hantera uppdraget i ordinarie strategi- och budgetprocess.</p>
<p>2018 KFN 2: Utöka fritidsgårdarnas öppettider under helger och lov</p>	<p>Fritidsgårdarnas öppettider har utökats under helger och lov. Öppethållandet har utökats under påskhelgen, Kristihimmelfärd, Valborg, höstlov, Allhelgonadagen och julhelgen. Verksamheter utöver ordinarie utbud har genomförts under sommarlovet.</p> <p>Aktivitetsutbudet har förstärkts under sportlov, påsklov, Valborg, höstlov och jullov.</p>
<p>2018 KFN 3:</p> <p>Ta fram en plan för underhåll och utveckling av kommunens badplatser</p>	<p>Ett omfattande arbete har påbörjats avseende utveckling av de friluftsområden som kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för. Kommunens badplatser ingår även i detta. Under 2018 har upprustning skett vid ett antal badplatser i form av slyröjning och utomhuspoolerna vid Höglundabadet har renoverats. Kommunens webb har förbättrats med information om badplatserna. En hel del arbete återstår och kommer att genomföras under 2019 till exempel påfyllnad av sand vid vissa bad samt ytterligare förbättrad information på webben. Planen för underhåll och utveckling är framtagen och kommer att presenteras för Idrotts- och fritidsnämnden under våren.</p>
<p>2018 KFN 4: Öka kulturhusets funktion</p>	<p>Kulturhuset arbetar sedan 2016 med ett</p>

<p>som attraktiv mötesplats mellan människor</p>	<p>utvecklingsarbete för att skapa ett mer levande kulturhus. En rad programpunkter har utvecklats bland annat Soppa och surr som är en öppen scen för Haningebor på torsdagskvällar. Onsdaxklubben för vuxna med funktionsnedsättning är också en populär mötesplats. Kulturhuset har 2018 fått ett ekonomiskt tillskott för ökad programbudget. Biblioteket möjliggör för läsläsning och språkkafé vilket är en mycket populär mötesplats för nyanlända. Fritidsmässan har etablerats för att skapa möten mellan nya Haningebor och föreningsliv.</p> <p>Under året har förvaltningen påbörjat det uppdrag som beskrivs i Mål och budget 2018-2019 och behandlar att ta fram ett lokalprogram för utbyggnad av kulturhuset. Projektledare och en styrgrupp med tjänstepersoner är tillsatt. En omfattande projektplan är framtagen, vilken innehåller att ta fram en behovs- och kravprofil och verksamhetsidé för det nya kulturhuset. Haningebor, föreningar och medarbetare kommer att få komma till tals. Detta kommer att komma upp på nämnd i juni 2019. Den nya verksamhetsidén kommer att ligga till grund för framtagandet av ett lokal- och funktionsprogram för det nya kulturhuset.</p>
<p>2018 KFN 5a: Aktualitetspröva de kulturpolitiska och idrottspolitiska programmen</p>	<p>Förvaltningen bedömer att det kulturpolitiska programmet är aktuellt och relevant. Uppföljning och utvärdering sker i enlighet med kommunfullmäktiges beslut som beskrivs i programmet. Det vill säga att en fördjupad uppföljning sker enligt plan 2019. Förvaltningen har i det fortsatta arbetet tagit fram ett förslag till arbets- och tidsplan för den fördjupade uppföljningen under 2019. Det har även</p>

	<p>varit förvaltningens uppgift att ta reda på vilka slags åtgärder och även resultat, som bolagsstyrelser och övriga nämnder har vidtagit och uppnått. Förvaltningens förslag till arbets- och tidsplan samt rapport godkändes 2018-12-19 Dnr KOFN 2018/94.</p>
<p>2018 KFN 5b: Aktualitetspröva de kulturpolitiska och idrottspolitiska programmen</p>	<p>Förvaltningen har genomfört workshop och dialog med föreningslivet vid två tillfällen, ett under våren och ett under hösten. En enkät har gått ut till föreningslivet för att fånga in åsikter och reflektioner om nuvarande och kommande program. Det har även gjorts en analys av andra kommuners program. Interna workshops har genomförts och ett utkast till nytt idrottspolitiskt program är framtaget.</p>
<p>2017 GFN 3: Kultur på lika villkor för fler elever gm projekt Skapande skola (även KFN)</p>	<p>I augusti började förvaltningen att erbjuda ett kulturutbud utifrån framtagna plan för läsåret 2018/2019. Arbetet inleddes med att utredningen som behandlar Kultur på lika villkor slutfördes under januari 2018. Kultur- och fritidsförvaltningen har deltagit aktivt i utredningsarbetet och utredningen togs upp för beslut i respektive nämnd i februari. Samordnarna på respektive förvaltning träffas regelbundet för att planera för inköp av programutbud, ett bokningssystem och en organisering av kulturombud. Kulturombudsträffar med representanter för alla skolor F-åk9 har genomförts vid två tillfällen. Under hösten har arbetet med att ta fram en detaljerad handlingsplan påbörjats. Möte och en workshop med biträdande rektorer har genomförts i syfte att få ett underlag till handlingsplanen.</p>
<p>2017 KFN 1: Utveckla plan för bevarande av kulturarv och kulturmiljöer</p>	<p>Kulturmiljöprogrammet inväntar beslut från kommunfullmäktige. Arbetet med att ta fram ett underlag till programmet är</p>

	klart. Underlaget innehåller bland annat en kulturhistorisk översikt och en överblick av kulturmiljövården i Haninge. Dessutom ingår även kulturmiljöinventeringar som gjorts i Handen med omnejd samt kulturmiljöinventeringar i Jordbro, Muskö, Tungalsta, Vendelsö, Vendelsöalm och Västerhaninge. Inventeringsunderlag beräknas vara klar första kvartalet 2019, då även material från inventeringarna av Ornö, Utö och Kymmendö bedöms vara sammanställt.
--	--

6 Ekonomisk uppföljning med prognos

6.1 Driftredovisning

Kultur- och fritidsnämndens ursprungliga budgetram enligt Mål och budget 2018 – 2019 (KF, 2017-06-12, § 169) uppgick till 203,0 mnkr. I maj fattade kommunfullmäktige (KF, 2018-05-07, § 86) beslut om överföringsmedel på 0,6 mnkr och en månad senare även om ökad trygghet i och utanför skolan (KF, 2018-06-11, § 101) på 0,5 mnkr. Det innebär att aktuell helårsram är 204,1 mnkr.

Beskrivning	Datum	Belopp (tkr)	Ny ram (tkr)
Ursprunglig driftbudgetram (KF:s M&B 2018 - 2019, § 169)	2017-06-12	203 000	203 000
Överföring av driftmedel (KF, § 86)	2018-05-07	550	203 550
Ökad trygghet i och utanför skolan (KF, § 101)	2018-06-11	500	204 050

Driftresultatet för nämnden år 2018 är 199,7 mnkr, vilket innebär ett budgetöverskott på 4,4 mnkr. Tabell 1a visar resultaträkningen för helåret.

Tabell 1a: Aggregerad resultaträkning, perioden januari – december 2018

Konto, tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelse jan - dec 2018	Budget helår 2018	Utfall % av budget helår
I10 - Taxor och avgifter	20 618	19 793	825	19 793	104,2%
I20 - Försäljning av verksamhet	12 328	11 438	890	11 438	107,8%
I30 - Bidragsintäkter	3 942	908	3 034	908	434,2%
I40 - Anslag	161	8 182	-8 021	8 182	2,0%
I50 - Övriga intäkter	170	389	-219	389	43,6%
Summa I - Intäkter	37 219	40 710	-3 491	40 710	91,4%
K10 - Lönekostnader	-96 837	-98 496	1 659	-98 496	98,3%
K20 - Övriga personalkostnader	-2 215	-1 975	-240	-1 975	112,1%
K30 - Lokalkostnader	-71 620	-71 129	-491	-71 129	100,7%
K40 - Kostnader för bidrag	-11 864	-11 560	-304	-11 560	102,6%
K50 - Köp av tjänster	-25 427	-32 075	6 648	-32 075	79,3%
K60 - Köp av varor	-14 077	-14 366	289	-14 366	98,0%
K70 - Övriga kostnader	-3 462	-4 607	1 145	-4 607	75,1%
K80 - Avskrivningar och ränta	-11 356	-10 551	-805	-10 551	107,6%
K81 - Finansiella kostnader	-11	-2	-9	-2	733,0%
Summa K - Kostnader	-236 868	-244 760	7 892	-244 760	96,8%
Summa RR	-199 650	-204 050	4 400	-204 050	97,8%

De största avvikelserna, på rad I40 – Anslag och K50 – Köp av tjänster, hänger ihop med varandra. Interna OH-kostnader debiteras Förvaltningschefs kostnadsställe i en klumpsumma och fördelas sedan vidare till respektive enhet baserat på antal årsarbetare. I verkligheten debiteras och krediteras Förvaltningschefs kostnadsställe på en och samma rad, K50 – Köp av tjänster och lämnar inget avtryck i utfallet på denna aggregerade nivå. I budgeten tillåter inte budgetverktyget krediteringar på ett kostnadskonto, utan krediteringen måste placeras på ett intäktskonto. I detta fall finns intäktskontot på raden för I40 – Anslag. Avvikelse från budget uppstår på båda raderna, negativ på intäktsraden och positiv på kostnadsraden.

Avvikelsen på raden för I30 – Bidragsintäkter beror på statsbidrag via driftprojekt som inte är budgeterade. Anledningen till att driftprojekt inte budgeteras är att de kringgärdas av osäkerhet och medlen är begränsade av det erhållna bidragets storlek. Längre fram i rapporten finns ett separat avsnitt om driftprojekt. I den detaljerade genomgången av avdelningar och områden framgår vilka avvikelser som uppstått gällande K10 – Lönekostnader och K80 – Avskrivningar och ränta.

6.2 Driftsredovisning per område

Nästa tabell visar hur resultatet på raden ”Summa RR” ovan fördelar sig på nämndens olika områden.

Tabell 1b: Utfall och budget för nämnden, perioden januari – december 2018

tkr	Utfall jan - Bud ack jan - Avvikelsejan			Budget helår 2018
	dec 2018	dec 2018	- dec 2018	
40 - Nämnd och förvaltningsledning	15 655	16 042	387	16 042
40 - Utveckling och stöd	13 813	15 125	1 312	15 125
46 - Område Norr	54 586	55 193	606	55 193
47 - Område Central	70 553	72 156	1 603	72 156
48 - Område Syd	45 042	45 534	493	45 534
Summa Kultur- och fritidsnämnden	199 650	204 050	4 400	204 050

6.2.1 Nämnd och förvaltningsledning

Den översta raden med Nämnd och förvaltningsledning utgörs bland annat av förvaltningscentrala kostnader och kapitalkostnader för anläggningstillgångar. I flera år har kapitalkostnader varit lägre än budgeterat, men så är inte fallet i år, vilket framgår av den första tabellen 1a. K80 – Avskrivningar och ränta uppvisar ett underskott på -0,8 mnkr och det beror dels på nedskrivning av den gamla konstgräsytan i Vendelsömalm, som byttes ut mot en ny i somras, och dels på aktivering av de nya konstgräsplanerna i Svartbäcken och Torvalla, plus den nya ytan i Vendelsömalm. Anskaffningskostnaden för de tre planerna uppgick till 10,1 mnkr, vilket framgår i avsnittet om investeringar.

Att inte de ökade kapitalkostnaderna resulterat i ett underskott beror på att denna rad även innehåller nämndens reserv på 1,0 mnkr. Denna reserv kan anses förbrukad i samband med nämndens beslut om finansiellt stöd till Årsta Havsbads samfällighetsförening och Dalarö SK. Själva kostnaden är dock uppbokad på kostnadsstället för föreningsstöd i område Norr.

6.2.2 Utveckling och stöd

På avdelningen för Utveckling och stöd finns nämndsekreterare, utredare, verksamhetscontroller, administratör och strateger. Bland strategierna finns fastighetsstrategen som förvaltar och underhåller de fastigheter som förvaltningen ansvarar för. Exempel är Skutans gård, Östnora camping och Västerhaninge tingshus. Fastighetsstrategen har en driftram på 4,4 mnkr för drift och underhåll av dessa fastigheter. Även andra förvaltningsgemensamma kostnader har samlats på Utveckling och stöd. Några exempel är ramen för sommarkollo, införandet av Dewey Decimal Classification på biblioteken och kultur i skärgården.

Vid årets slut har Utveckling och stöd ett överskott på 1,3 mnkr. Nästan hälften av överskottet beror på lägre personalkostnader än budgeterat, då tjänster varit vakanta under kortare perioder, några medarbetare på egen begäran gått ner i tid och en medarbetare delvis varit utlånad till annan förvaltning. 0,5 mnkr av överskottet beror på tilldelade medel för Ökad trygghet i och utanför skolan, som kommunfullmäktige beslutade om i juni. Förvaltningens kostnader för denna satsning under 2018 har varit låga och förvaltningen föreslår överföring till 2019 års budget för att förstärka de 1,4 mnkr som kommunfullmäktige redan beslutat om.

6.2.3 Område Norr

Förutom idrottshallar, fritidsgårdar och bibliotek, som alla områden har, ansvarar område Norr även för fritidsbokning och utbetalning av föreningsbidrag. Här finns också Haninge kulturskola och samordning av kommunens kulturverksamhet för barn.

Tabell 2a: Utfall och budget område Norr, perioden januari – december 2018

tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelse jan - dec 2018	Budget helår 2018
460 - Områdesledning	2 782	2 824	42	2 824
4610 - Livskvalitet & folkhälsa	13 571	14 289	718	14 289
4611 - Föreningsbidrag	11 629	11 300	-329	11 300
462 - Barn och unga rustas för vuxenlivet	9 731	9 656	-75	9 656
463 - Information och kunskap	16 873	17 123	250	17 123
Summa 46 - Område Norr	54 586	55 193	606	55 193

Bruttokostnader och intern intäkt från utbildningsförvaltningen för alla idrottshallar ligger i strategiområde Livskvalitet och folkhälsa. Efter sommaren stod den nya Lyckebyhallen klar, men den färdigställdes en månad senare än hyra budgeterats för. Det innebar en utebliven hyreskostnad på 0,3 mnkr.

Hyresintäkterna för uthyrning av idrottshallar under kvällstid tillfaller område Norr för att finansiera fritidsbokningens kostnader. Under 2018 blev den verkliga hyresintäkten högre än budgeterat, vilket förklarar 0,3 mnkr av det totala överskottet på +0,7 mnkr.

Det slutliga resultatet av föreningsbidragen är ett underskott på -0,3 mnkr. I december fattade kultur- och fritidsnämnden beslut om finansiellt stöd till Årsta havsbads samfällighetsförening på 0,8 mnkr och Muskö SK på 0,5 mnkr, vilket inte täckts av ordinarie budget. De ordinarie bidragen gick med överskott på +0,9 mnkr, varav lägre behov av kompensation för hyresökningar i Kulturparken än budget utgör ett överskott på +0,5 mnkr. Bland övriga bidragstyper med överskott finns idrottsarrangemangsbidrag på +0,1 mnkr och bidrag till lokalhållande förening på nästan +0,1 mnkr.

I område Norr finns fyra fritidsgårdar inom Barn och unga rustas för vuxenlivet; Brandbergsgården, Vendelsögården, Dalarögården och Lyckebygården. Ett underskott har sedan tidigare prognostiserats för Brandbergsgården och den faktiska siffran blev -0,5 mnkr, framför allt på grund av ett personalärende. Brandbergsgården har också tillhandahållit personalresurser på Vendelsögården, som har ett överskott. Slås de båda gårdarnas under- och överskott för lönekostnader ihop, utgörs avvikelsen från budget av just personalärendet på Brandbergsgården.

Dalarögårdens överskott beror delvis på försenad leverans av beställda profilkäddor, som borde ha kommit före årsskiftet. Leverantören kunde inte leverera i tid och därför kommer kostnaderna komma i januari istället. Lyckebygården har ett överskott som beror på rastverksamhet som skolan köpt. Intern intäkt för rastverksamhet var inte budgeterad och

således inte extra kostnader heller. Det har under året inte varit lätt att hitta timvikarier och rastverksamheten har därför bedrivits inom befintlig ram för personal, vilket resulterat i ett budgetöverskott.

Kulturskolan och Brandbergens bibliotek utgör strategiområde Information och kunskap. I Kulturskolan ingår dels musikskola och externa kulturskoleaktörer, dels även programverksamhet för barn och Kultur på lika villkor. Utöver den vanliga driframen har Kulturskolan även erhållit statsbidrag, men dessa redovisas i avsnittet om driftprojekt. Det ekonomiska resultatet av de olika delarna inom Kulturskolan presenteras i nedanstående tabell.

Kulturskola, tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelse jan - dec 2018
Musikundervisning	9 462	9 921	460
Andra uttrycksformer	2 430	1 792	-638
Programverksamhet barn	332	340	8
Samordning programverksamhet	558	618	61
Kultur på lika villkor	512	600	88
Summa	13 294	13 272	-22

Gränsen mellan musikskola och undervisning i andra uttrycksformer är inte knivskarp och ersättningen till de externa kulturskoleaktörerna har utfallit enligt budget. En del egna lönekostnader för undervisning i andra uttrycksformer har inte budgeterats som det ursprungligen, medan verkliga lönekostnader hamnat där. 2018 var första året för satsningen på Kultur på lika villkor, som riktar sig till alla årskurser i grundskolan. Den ursprungliga ramen för Kultur på lika villkor var 0,5 mnkr, men under året har verksamheten valt att omfördela 0,1 mnkr från programverksamhet för barn till Kultur på lika villkor.

Att året skulle sluta med ett överskott för Brandbergens bibliotek har stått klart sedan flera månader tillbaks på grund av föräldraledighet som inte ersatts med vikarie i samma omfattning. Att överskottet blev större än väntat beror på andra uteblivna kostnader. Stängningen av biografen i Brandbergens centrum har medfört att film visats i de egna lokalerna. Reparation av en lift har inte blivit av, då inget företag har kunnat ta på sig att utföra reparationen. Personalens förberedelser för att införa Dewey Decimal Classification har reducerat möjligheterna till annan kompetensutveckling. Sammantaget har detta bidragit till det totala överskottet på +0,3 mnkr.

I framtiden kommer Livskvalitet och folkhälsa och de fyra fritidsgårdarna att återfinnas i idrotts- och fritidsnämnden. Kulturskolan och Brandbergens bibliotek kommer flytta till kultur- och demokratinämnden, medan Föreningsbidrag kommer delas upp och förekomma i båda nämnderna.

6.2.4 Område Central

Område Central ansvarar för Torvalla och bemannar Höglundabadet med personal från Torvalla under sommaren. Rudans friluftsområde ingår i område Central, där personalen tar hand om samtliga friluftsanläggningar i kommunen, oavsett område. En stor del av kommunens kulturaktiviteter arrangeras i Kulturhuset i Handen, där även Handens bibliotek finns. Området har Ekens fritidsgård, inklusive Träffpunkt Lilleken som riktar sig till barn och unga med funktionsnedsättning. Ett idéburet offentligt partnerskapsavtal är träffat för FreeZones verksamhet i Jordbro. FreeZone möjliggör egen kulturutövning för ungdomar och unga vuxna.

Tabell 2b: Utfall och budget område Central, perioden januari – december 2018

tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelsejan - dec 2018	Budget helår 2018
470 - Områdesledning	1 236	1 323	87	1 323
471 - Livskvalitet och folkhälsa	37 438	38 769	1 331	38 769
472 - Barn och unga rustas för vuxenlivet	10 882	10 850	-32	10 850
473 - Information och kunskap	20 997	21 213	216	21 213
Summa 47 - Område Central	70 553	72 156	1 603	72 156

I Livskvalitet och folkhälsa ingår både idrott, friluft, kultur och konst. En uppdelning av resultatet visar att den största delen av överskottet har uppstått på idrott/friluft.

Livskvalitet och folkhälsa, tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelsejan - dec 2018
Idrott/ friluft	28 580	29 858	1 278
Kultur/ konst	8 858	8 912	54
Summa	37 438	38 769	1 331

Idrott/friluft består i sin tur av tre delar. Den första innehåller idrottshallar i anslutning till skolor, verksamhetschef, samordning och idrottshallsunderhåll. Då Vikingahallen blev tillgänglig en månad senare än budgeterat, uteblev en månadskostnad på 0,3 mnkr vilket resulterar i ett överskott. Dessutom skedde en oväntad retroaktiv kreditering av VA-avgifter till stadsbyggnadsförvaltningen på 0,3 mnkr, eftersom ett för högt belopp debiterats sedan flera år tillbaks.

Den andra delen består av Torvalla sim- och sporthall. Grund- och förskolenämnden fick inför sommaren ett statsbidrag för simundervisning för barn i förskoleklass. Uppdraget utfördes av Torvalla simhall mot intern ersättning från utbildningsförvaltningen, som inte fanns budgeterad, men utan att totalkostnaderna på helårsbasis har avvikit från budget.

Den tredje delen är Torvalla IP, vars överskott är blygsamt jämfört med de första två delarna. Anledningen till att överskottet inte är större, är att energikostnader för december månad har periodiserats in i 2018 års resultat. Räkningarna kommer i efterskott och har tidigare årsskiftet kostnadsförts när de kommit. Om alla räkningar alltid kommer och kostnadsförs i tid vore allt i sin ordning och varje år skulle innehålla kostnader för tolv förbrukningsmånader. Verkligheten fungerar inte alltid så och för verksamheter med stora energikostnader kan det spela stor roll mellan åren. Vintertid uppgår Torvalla IP:s energikostnader till cirka 0,3 mnkr per månad och om kostnaden för november släpar två månader får det konsekvenser för påföljande budgetår. För att undvika framtida periodiseringsproblem vid kommande årsskiftet, ska samtliga månaders förbrukningskostnader periodiseras in på rätt kalenderår. Då kommer alla framtida år innehålla kostnader för tolv månader, varken mer eller mindre. Bortsett från detta finns således ett överskott från övrig verksamhet. Torvalla IP är en stor anläggning där mycket kan hända i form av behov av reparationer, underhåll, inköp av förbrukningsvaror och reservdelar. Under 2018 har dessa kostnader varit lägre än budgeterat och behovet är mycket svårt att förutse.

Kultur/konst består av två delar. Den första handlar om det innehållsmässiga i utställningar och kulturprogram, där det framför allt är den nyinrättade ramen för musik och scenkonst som förklarar överskottet. Programmen läggs med god framförhållning och när medel tillskjuts är det svårare än det låter att skyndsamt utöka det program som redan är planerat. I 2019 års programplanering har de tillskjutna medlen inarbetats i programutbudet och inget överskott förväntas igen. I denna verksamhet har rammedel funnits för grafisk formgivning för all kulturverksamhet, inklusive biblioteken. Under året har förbrukningen varit lägre än budgeterat och de överskjutande medlen har använts till andra insatser. Nästa år kommer denna ram att flyttas från område Central till Förvaltningschefs kostnadsställe, men kommer fortfarande avse trycksaker och marknadsföring för kultur och bibliotek.

År 2018 var första året som en driftram för offentlig konst inrättades. Under 2017 synliggjordes utgifter på investeringsprojektet för offentlig konst, som med dåvarande rutin aldrig kom att kostnadsföras i kommunens resultat, varken i form av avskrivningar eller övrig driftskostnad. Det fanns heller ingen driftram för sådana kostnader. Detta åtgärdades i 2018 års budget med en driftram på 0,5 mnkr och utfallet är precis i enlighet med ramen.

Den andra delen av kultur/konst består av kostnader förknippade med själva kulturhusbyggnaden i Handen. Här finns ett litet underskott, som dock är lägre än befarat. Under året har månadsrapporter signalerat lägre hyresintäkter än budgeterat. I december har dock intäkterna hämtat sig och avvikelserna från budget är till och med svagt positiv på denna post.

Nästa strategiområde är Barn och unga rustas för vuxenlivet, som innehåller Ekens fritidsgård och ungdokumentationen Porten, vars verksamhet under 2018 har övergått i FreeZones regi. Ekens fritidsverksamhet hade dubbla anställningar på en tjänst under en period i vintras och befarade budgetunderskott på grund av det. Ju längre året gick såg det ut som att det befarade underskottet på Eken skulle kunna vägas upp mot ett överskott i Lillekens verksamhet. Så har det också blivit, men det sammanslagna överskottet på +0,2 mnkr är lite högre än förväntat.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 14 december 2017 (§ 148) om att förvaltningen skulle vidta nödvändiga åtgärder för att avsluta kommunens egen ungdokumentverksamhet Porten, teckna avtal om idéburet offentligt partnerskap med Studieförbundet Vuxenskolan och ABF Södertörn samt följa upp omställningskostnader och redovisa i samband med årsbokslutet 2018. Portens verksamhet är avslutad och det idéburna offentliga partnerskapet har fått namnet FreeZone. I handlingarna till beslutet var omställningskostnaderna beräknade till 1,7 mnkr, se utdrag nedan.

<i>tkr</i>	2018
Avvecklingskostnader	1 715
SV	1 418
ABF	608
Utvärdering/uppföljning	0
Restpost	0
Summa	3 740

Portens årsram 3 740

Utbetalningarna till Studieförbundet Vuxenskolan och ABF Södertörn har skett helt plan enligt. Nästa tabell presenterar verkligt utfall av det som är att betrakta som avvecklingskostnader för att avsluta Portens verksamhet.

Porten, tkr	Utfall jan - dec 2018
Lönekostnader	1 439
Hyreskostnader	89
IT/ tele/ OH-kostnader	303
Utrangering anläggningar	285
Övriga kostnader	21
Summa	2 135

Det är framför allt lönekostnader och uttrangering av anläggningstillgångar som avviker från den ursprungliga planen. Personalen fick ersättning i flera månader än vad som ursprungligen var beräknat. Detta kunde delvis täckas genom upplösning av en gammal reserv på 0,2 mnkr, som inte alls hade med Porten att göra, och ovanstående tabell speglar den faktiska kostnaden för Portens personal under 2018. I anläggningsregistret fanns anläggningar med ursprung ända från Lakesides tid i Rudan sportcenter. En inventering av dessa tillsammans med

försäljning till den nya verksamheten resulterade i en nettokostnad för utrantering på 0,3 mnkr. Den verkliga avvecklingskostnaden blev därmed 0,4 mnkr högre än budgeterat, men tack vare den upplösta reserven slår endast ett underskott på -0,2 mnkr igenom på nämndens resultat för 2018.

Inför 2019 har kostnadsstället för Porten avslutats i redovisningssystemet och utbetalningar till FreeZone kommer att göras från områdeschef Centrals kostnadsställe i kultur- och demokratinämnden.

Efter denna genomgång av Barn och unga rustas för vuxenlivet, med blandningar av under- och överskott, avvecklingskostnader och upplösta reserver, illustrerar följande tabell resultatet som summerar till samma belopp som visas i tabell 2b, som är den grundläggande tabellen för område Central.

Barn och unga rustas för vuxenlivet, tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelse jan - dec 2018
Eken	4 131	4 079	-52
Lilleken	2 823	3 030	207
Porten/ FreeZone	3 928	3 740	-188
Summa	10 882	10 850	-32

Handens bibliotek i Information och kunskap avslutar genomgången av område Central. Budgetöverskottet är +0,2 mnkr med något lägre personalkostnader än budgeterat för året och i övrigt inga stora avvikelser.

I område Central går idrott/friluft och Ekens fritidsgård vidare till idrotts- och fritidsnämnden 2019, medan kultur/konst, FreeZone och Handens bibliotek kommer att återfinnas i kultur- och demokratinämnden.

6.2.5 Område Syd

Det som område Syd gör, som inget annat område gör, är att arrendera ut Björkholmen och Östnora camping, samordna kulturverksamhet för vuxna, arbeta med kulturmiljöfrågor i hela kommunen och bedriva Miljöverkstan.

Tabell 2c: Utfall och budget område Syd, perioden januari – december 2018

tkr	Utfall jan - dec 2018	Bud ack jan - dec 2018	Avvikelse jan - dec 2018	Budget helår 2018
480 - Områdesledning	1 051	1 224	173	1 224
481 - Livskvalitet och folkhälsa	20 413	20 248	-165	20 248
482 - Barn och unga rustas för vuxenlivet	12 046	12 270	224	12 270
483 - Information och kunskap	11 532	11 793	261	11 793
Summa 48 - Område Syd	45 042	45 534	493	45 534

Under sommarmånaderna var tjänsten som områdeschef vakant och den nuvarande områdeschefen började i augusti. Det förklarar överskottet på raden för Områdesledning och har framkommit av prognoser gjorda under året.

Strategiområde Livskvalitet och folkhälsa uppvisar ett underskott på 0,2 mnkr och det har två huvudsakliga förklaringar. Den första är oförutsedda utgifter i ishallen för kylmaskineriet och ismaskinen. Dessutom ökar energiförbrukningen då ishallen varit öppen fler veckor under året. Detta har inte kompenseras via ökade intäkter i samma utsträckning. Den andra förklaringen handlar om periodisering av energikostnader, vilket omnämnt ovan gällande Torvalla IP. Hanvedens IP har inte alls lika stora energikostnader som Torvalla, men under vintermånaderna handlar det om dryga 0,1 mnkr per månad. För att göra lika som på Torvalla, har energikostnaderna för förbrukningen under december månad kostnadsförts på december månad 2018. Principiellt innebär det att enheten har burit energikostnader för tretton månader under 2018, både för december 2017 och för december 2018. Rammedel för den trettonde månaden saknas, vilket bidrar till enhetens underskott. I december 2019 kommer samma sak göras och 2019 kommer innehålla kostnader för tolv månader igen.

Inom strategiområdet Barn och unga rustas för vuxenlivet finns fyra enheter; Tungelsta fritidsgård, Åbygården i Västerhaninge, Ung 137 och Parkleken, båda i Jordbro. Tungelsta, Ung 137 och Parkleken har överskott, till stor del på grund av sjukskrivningar och vakanser under året. Det väger upp Åbygårdens underskott på -0,1 mnkr, som bland annat beror på att verksamheten utökats med en kväll i veckan under senhösten med högre lönekostnader som följd.

Information och kunskap består av flera skilda delar, som presenteras var och en för sig i tabellen nedan.

Information och kunskap, tkr	Utfall jan -	Bud ack jan -	Avvikelsejan
	dec 2018	dec 2018	- dec 2018
Kulturmiljö	436	586	150
Kulturverksamhet vuxna	251	256	6
Samordning och dyl	2 120	2 202	82
Jordbro bibliotek	1 862	1 945	83
Västerhaninge bibliotek	4 629	4 608	-21
Miljöverkstan	2 235	2 196	-38
Summa	11 532	11 793	261

Tjänsten som kommunantikvarie, som arbetar med kulturmiljö, har varit vakant under hösten. Det har orsakat budgetöverskott både för samordningen och i de tjänster som kommunantikvarien ansvarar för att beställa. De två biblioteken uppvisar sammantaget inga stora avvikelser från budget. Miljöverkstan har egentligen ett överskott i sin egen ordinarie verksamhet på grund av att personal varit föräldraledig, utan att ersättas av vikarie. Underskottet beror på flyttkostnader på 0,2 mnkr för att flytta hela verksamheten från Jordbro kultur- och föreningshus till Rudan. Miljöverkstan är inte okomplicerad att flytta, då det handlar om en utställningslokal med scenografi gjord för pedagogik. Enheten räknar med att tillkommande engångskostnader kan uppstå i samband med flytten och därför föreslås kommunfullmäktige bevilja överföringsmedel till 2019 års budget.

Inför år 2019 kommer idrottsdelen av Livskvalitet och folkhälsa, de fyra fritidsgårdarna och Miljöverkstan fortsätta inom idrotts- och fritidsnämnden, medan Jordbro kultur- och föreningshus, kulturmiljö, kulturverksamhet för vuxna och de två biblioteken har sin framtid i kultur- och demokratinämnden.

6.2.6 Resultatöverföring driftmedel

Unikt för denna årsredovisning är att det totala överskottet på +4,4 mnkr ska fördelas på två nya nämnder. Ur den detaljerade redogörelsen per avdelning och område är det inte möjligt att dra några slutsatser om hur stor del av överskottet som hänför sig till den ena eller andra nämnden. I nedanstående tabell har en summering gjorts enligt samma struktur som i tabell 1b, men det är endast budgetavvikelserna som summeras. Uppdelningen är gjord enligt samma principiella förändringar som föreslås i de nya nämndernas beslut om Strategi och budget 2019.

Budgetavvikelser, tkr	IFN	KDN	Total
Nämnd och förvaltningsledning	105	282	387
Utveckling och stöd	757	555	1 312
Område Norr	-302	908	606
Område Central	1 488	115	1 603
Område Syd	9	484	493
Summa Kultur- och fritidsnämnden	2 058	2 343	4 400

Att dela upp faktiska avvikelser är ingen exakt vetenskap och några antaganden på marginalen har controller gjort på egen hand. Av det totala överskottet på 4,4 mnkr ska 1,0 mnkr justeras enligt gängse praxis om av kommunfullmäktige särskilt öronmärkta medel som inte förbrukats.

tkr	Belopp IFN	Belopp KDN	Totalt KOFN
Åretsresultat	2 058	2 343	4 400
Kulturparken	0	-500	-500
Ökad trygghet i och utanför skolan	-500	0	-500
Justerat resultat 2018	1 558	1 843	3 400

I beslutspunkterna för detta ärende föreslås dock att oförbrukade medel överförs till 2019 års ram för att förstärka de 1,4 mnkr som kommunfullmäktige redan tilldelat idrotts- och fritidsnämnden för det fortsatta arbetet med Ökad trygghet i och utanför skolan.

För det justerade resultatet föreslår förvaltningen följande satsningar:

Prio	Åtgärd	Kommentar	Belopp IFN	Belopp KDN	Totalt 2019
			2019	2019	
1	Konstsnöproduktion i Rudan	Utredningskostnader	400	0	400
2	Semesterväxling kommunal	Beslut i kommunen	200	0	200
3	Flyttning Miljöverkstan	Från Jkf till Rudan	100	0	100
4	Lovaktiviteter IFN	Ersätter statsbidrag	408	0	408
5	Sand till badplatser		450	0	450
1	Nedskrivning anläggningar	Jkf	0	1 100	1 100
2	Lovaktiviteter KDN	Ersätter statsbidrag	0	543	543
3	Utredning kulturhuset	Utbyggnad Handen	0	100	100
4	Kultur i skärgården	Programverksamhet	0	100	100
Summa			1 558	1 843	3 400

6.2.7 Idrotts- och fritidsnämnden

1. Miljökrav stipulerar att produktionen av konstsnö vid Rudan inte får påverka vattennivån i sjöarna. För att säkerställa att så är fallet, behöver en utredning genomföras. Detta kräver särskild expertis som måste köpas in. Det är en engångskostnad som siktar mot kommunfullmäktiges mål 7 om goda livsmiljöer för nuvarande och kommande generationer.
2. Kommunen har beslutat om semesterväxling inom kommunals avtalsområde redan inför 2019. Inom kultur- och fritidsförvaltningen berörs fritidsledare och idrottsplatsvaktmästare. Extra medel för att ersätta semesterväxlande personal med

vikarier har dock inte erhållits och denna kategori av personal med dagligt öppethållande kan inte vara frånvarande utan ersättare. Detta är inte en engångskostnad och har därför även belysts i remissyttrandet om Mål och budget 2020 – 2021. Själva införandet av semesterväxling för fler medarbetare siktar mot kommunfullmäktiges mål 12 om att vara en attraktiv arbetsgivare.

3. Miljöverkstan har flyttat sin verksamhet från Jordbro kultur- och föreningshus till Rudan. Merparten av flyttkostnaderna har redan belastat 2018 års resultat, men eftersläpande kostnader förväntas och mindre anpassningar i de nya lokalerna kommer att behövas. Miljöverkstan är en liten enhet med mycket små marginaler. För att inte kärnverksamheten ska bli lidande av oväntade flyttkostnader önskar förvaltningen överföringsmedel för oförutsedda utgifter. Syftet är att sikta mot kommunfullmäktiges mål 10 om ordning och reda på ekonomin.
4. Socialstyrelsens statsbidrag för lovaktiviteter kommer att upphöra 2019. Både föreningar och kommunala verksamheter har kunnat genomföra avgiftsfria lovaktiviteter under 2018 med hjälp av detta bidrag. Förvaltningen föreslår att använda en del av överskottet från 2018 till att möjliggöra åtminstone några av dessa aktiviteter även 2019, vilket siktar mot kommunfullmäktiges mål 5 om meningsfull fritid.
5. Avslutningsvis har behov av att fylla på sand på kommunens badplatser framkommit sedan förvaltningen i Mål och budget 2018 – 2019 fått i uppdrag att ta fram en plan för underhåll och utveckling av kommunens badplatser. Detta har inte rymts i ordinarie Strategi och budget 2019.

6.2.8 Kultur- och demokratinämnden

1. Jordbro kultur- och föreningshus ska rivas före utgången av år 2019. I huset finns anläggningstillgångar som har sitt ursprung i verksamhetsanpassningar som gjordes då huset blev ett kultur- och föreningshus. Allt som inte går att flytta med, såsom renoveringar av ventilation, innertak, väggar och dörrar, måste utrangeras ur anläggningsregistret när huset rivs. Summan av restvärdet som inte redan täcks av 2019 års ordinarie ram för kapitalkostnader uppgår till 1,1 mnkr. Att kunna använda överföringsmedel för denna oundvikliga kostnadspost och därigenom inte tränga undan ordinarie kulturverksamhet, siktar mot kommunfullmäktiges mål 10 om ordning och reda på ekonomin.
2. Detta är samma punkt som idrotts- och fritidsnämndens punkt 4 om Socialstyrelsens bidrag för lovaktiviteter som upphör 2019. Under 2018 har aktiviteter genomförts av kulturföreningar, kommunens bibliotek och konstpedagog.
3. Investeringsmedel finns för utbyggnad av kulturhuset i Handen. Att göra ett nytt verksamhetsprogram för husets framtid medför en del driftskostnader. Exempel på detta är studiebesök hos andra kulturhus, som innebär resekostnader som inte kan aktiveras som anläggningstillgång i den framtida utbyggnaden. Förvaltningen har också lärt sig återhållsamhet gällande uppbokningar på investeringsprojekt i det fall själva projektet inte blir av. Då förstudier och förberedelser resulterar i att ingen investering ska genomföras, måste nedlagda kostnader belasta driftsredovisningen. Att

sära på driftskostnader och investeringsutgifter i arbetet med det framtida kulturhuset tar sikte på kommunfullmäktiges mål 10 om ordning och reda på ekonomin.

4. I 2018 års budget har en ram för Kultur i skärgården funnits. Av olika skäl har den tagits bort i Strategi och budget 2019. Överföringsmedel skulle avse programverksamhet av engångskaraktär som inte är ramhöjande och behov av kultur i skärgården har uttryckts i förvaltningens utredning om just detta. Skärgårdsborna har varit delaktiga i 2018 års arbete och en fortsättning 2019 skulle sikta mot kommunfullmäktiges mål 2 om invånare med inflytande och delaktighet.

6.2.9 Driftprojekt

Förutom kultur- och fritidsnämndens driftbudget från kommunfullmäktige, ansöker och erhåller förvaltningen även externa bidrag för specifika ändamål från framför allt olika statliga myndigheter. Exempel på sådana myndigheter är Statens kulturråd och Socialstyrelsen. Bidrag och kostnader bokförs i kommunens redovisning, men hålls isär från den reguljära driframen genom att bokföras på driftprojekt. Driftprojekt budgeteras inte och nettot av erhållet bidrag och upparbetade kostnader hålls alltid på noll vid varje månadsskifte. Nedanstående tabell visar bruttokostnader under 2018 för nämndens driftprojekt, som alltså är neutrala i förhållande till den tilldelade driftsramen.

Tabell 4a: Bruttokostnader driftprojekt, perioden januari – december 2018

tkr	Utfall jan - dec 2018
17019 - Alla skall vara med	26
17022 - Barn- & ungdomsmedia, bidrag statens kulturråd	157
17122 - Nytt sophus, Huvudskär	16
17132 - Biblioteksstrategi/ Finskt förv.omr	13
17135 - Statsbidrag lovaktiviteter	2 030
17136 - Kulturskolan läsåret 2017/ 18	654
17137 - KUR Bokstart projekt	49
17138 - HBTQ-kompetens	29
17139 - KUR Stärkta bibliotek	168
17140 - Kulturskolan läsåret 2018/ 19	33
17141 - Fritidsverksamhet 2018	13
Summa alla driftprojekt	3 187

- 17019 Alla ska vara med är avsett för tillgänglighetsinsatser.
- 17022 Barn- & ungdomsmedia är för anskaffning av media till biblioteken.
- 17122 Nytt sophus, Huvudskär. Medel erhöles för flera år sedan av Skärgårdsstiftelsen och Länsstyrelsen. Insatser gjordes, men pengar blev över. Återstående pengar kommer att gå till renhållning i skärgården.
- 17132 Finskt förvaltningsområde hör också hemma inom biblioteken.

- 17135 Statsbidrag lovaktiviteter avser bidrag från Socialstyrelsen för aktiviteter som antingen görs i kommunal regi, eller söks av föreningar i kommunen. Tidigare år har bidraget hanterats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- 17136 Kulturskolan läsår 2017/18 var ett nytt bidrag som startade under höstterminen 2017 och fortsatte under våren 2018. Bidraget är återredovisat till Kulturrådet och alla pengar är förbrukade.
- 17137 KUR Bokstart projekt syftar till att främja kontakt med böcker för de allra yngsta genom uppsökande kontakt med nyblivna föräldrar.
- 17138 HBTQ-kompetens är ett bidrag som erhöles från Socialstyrelsen för att genomföra en kompetensutveckling i bemötande ur ett HBTQ-perspektiv på biblioteken.
- 17139 KUR Stärkta bibliotek har erhållits från Kulturrådet och avser bland annat HBTQ-certifiering på biblioteken.
- 17140 Kulturskolan läsår 2018/19 är innevarande läsårs bidrag från Kulturrådet för kulturskoleverksamhet.
- 17141 Fritidsverksamhet 2018 har erhållits från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och avser att höja kvalitet och tillgänglighet i fritidsverksamheten för unga.

De flesta bidrag erhålls i förskott och hamnar vid inbetalningstillfället som ett saldo på ett konto i balansräkningen i väntan på att kostnader bokförs. I den takt som kostnader kommer, minskas saldot på balansräkningen. Det totala saldot för alla driftprojekt i förvaltningen per den 31 december 2018 visas i nästa tabell.

Tabell 4b: Driftprojektsaldon per den 31 december 2018

tkr	Saldo per 31 dec 2018
17019 Alla skall vara med	27
17022 Barn- & ungdomsmedia, bidrag statens kulturråd	230
17122 Nytt sophus, Huvudskär	82
17132 Biblioteksstrategi/ Finskt förv.omr	31
17135 Statsbidrag lovaktiviteter	252
17137 KUR Bokstart projekt	637
17139 KUR Stärkta bibliotek	432
17140 Kulturskolan läsår 2018/ 19	567
17141 Fritidsverksamhet 2018	227
Summa	2 484

Ingen av tabellerna visar hur stora de ursprungliga bidragsbeloppen var. Den första tabellen visar förbrukning under innevarande kalenderår och den andra tabellen visar en ögonblicksbild av aktuella saldon i balansräkningen. Själva inbetalningen är en av många

transaktioner i redovisningssystemet och redovisningen är inte strukturerad för att påvisa enstaka transaktioner, utan summera intäkter och kostnader och visa ögonblicksbilder på finansiell ställning.

Värt att nämna är dock 17135 Statsbidrag lovaktiviteter. Det erhållna bidragsbeloppet för 2018 var 2,2 mnkr, som betalades in vid två tillfällen under året. Detta bidrag kommer upphöra helt år 2019 och minskar föreningars och kommunens möjligheter att genomföra avgiftsfria aktiviteter för barn och unga på skolloven. I avsnittet om överföring av driftmedel föreslås att en del av överföringsmedlen ska användas för att åtminstone delvis fylla tomrummet som det uteblivna statsbidraget lämnar efter sig.

7 Investeringsredovisning

7.1 Investeringsprojekt som genomförs av kommunen

Kultur- och fritidsnämndens ursprungliga investeringsram enligt Mål och budget 2018 – 2019 var 31,5 mnkr. I januari erhöles medel ur kommunstyrelsens reserv till en konstgräsplan för spontanidrott i Brandbergen på 1,0 mnkr. Senare i april beslutade kommunfullmäktige om överföringsmedel på 40,3 mnkr. Den aktuella investeringsramen uppgår därmed till 72,7 mnkr.

Beskrivning	Datum	Belopp (tkr)	Ny ram (tkr)
Ursprunglig investeringsram (KF:s M&B 2018 - 2019, § 169)	2017-06-12	31 474	31 474
Konstgräsplan Brandbergen (KS, §9)	2018-01-29	1 000	32 474
Överföring av investeringsmedel (KF, § 62)	2018-04-16	40 263	72 737

Presentationen av investeringsprojekten är uppdelad i flera tabeller, där den första tabellen visar projekt från tidigare år.

Tabell 5a: Utfall och ram för investeringsprojekt från föregående år, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
37148 - Miljöverkstad	21	21	0	98,6%
37156 - Renovering Höglundabadet	1 460	1 530	70	95,4%
37167 - Skyltning av kulturmiljö	41	191	150	21,3%
37172 - Snyggt och Tryggt - KOF	1 048	1 000	-48	104,8%
37175 - Båthus Fjärdlängen, reinvestering	0	1 111	1 111	0,0%
37176 - Passersystem	658	1 053	395	62,5%
37182 - Inventarier till nya idrottshallar	85	8 653	8 568	1,0%
37189 - Projektering ny simhall	0	0	0	-
37190 - Ny läktare Torvalla IP	0	1 499	1 499	0,0%
37192 - Utveckling Svartbäcken	3 381	3 761	380	89,9%
37193 - Reinvestering Fjärdlång Pir	0	7 072	7 072	0,0%
37201 - Armatyr till motionsspår	1 965	3 000	1 035	65,5%
37202 - Upprustning idrottshall funktionsnedsatta	0	1 000	1 000	0,0%
37204 - Spontanyta 2017	147	125	-22	117,9%
37205 - Konstgräsplan Torvalla	4 950	3 420	-1 530	144,7%
37207 - Årlig upprustning av lokaler/ inventarier 2017	35	100	65	35,0%
37212 - Dalarögården teknikupprustning	17	27	10	62,4%
37217 - Kulturhuset konferensutrustning	6	18	12	30,7%
37219 - Nödesta motionsspår	375	400	25	93,8%
37221 - Parkleken värmekamera	69	67	-2	103,0%
37211 - Trygghets- och säkerhetsbelysning	0	146	146	0,0%
Ospecificerat	0	85	85	0,0%
Summa investeringsprojekt från tidigare år	14 258	34 279	20 021	41,6%

Helt färdigställda och aktiverade projekt under 2018 är:

- 37148 Miljöverkstad
- 37156 Renovering Höglundabadet
- 37172 Snyggt och tryggt
- 37192 Utveckling Svartbäcken
- 37201 Armatyr till motionsspår
- 37204 Spontanyta 2017
- 37205 Konstgräsplan Torvalla
- 37212 Dalarögården teknikupprustning
- 37219 Nödesta motionsspår

- 37221 Parkleken värmekamera

I projekt 37182 Inventarier till nya idrottshallar har ett batteri till ismaskinen inköpts i Hanvedens ishall. Oklarhet råder om vad dessa investeringsmedel ska användas till och förvaltningen föreslår i överföringsärendet till 2019 års investeringsbudget att oförbrukade medel på 7,8 mnkr ska överföras till idrotts- och fritidsnämnden och gå till

- Investeringar enligt ishallsutredningen, nivå 2
- Torvalla belysning konstgräs och löparbanor
- Upprustning latrin och sophus i skärgården
- Tungelsta IP vattenledning
- Haningevallen omklädningsrum
- Investeringar i samband med evakuering och renovering av Tungelsta fritidsgård

Vidare föreslår förvaltningen att 0,7 mnkr av medlen ska överföras till kultur- och demokratinämnden för

- Investeringar i samband med evakuering och renovering av Västerhaninge bibliotek
- Investeringar i samband med evakuering av Jordbro kultur- och föreningshus.

Slutligen ska 0,1 mnkr återlämnas till kommunfullmäktige då ram lämnats till Tornberget för lokalanpassningar i Miljöverkstans nya lokaler i Rudan. Detta för att följa samma rutin som gäller för grund- och förskolenämnden vid mindre investeringsprojekt som genomförs av Tornberget.

Genomförandet av projekt 37201 Armatyr till motionsspår kostade mindre än beräknat och överskjutande medel på 1,0 mnkr återlämnas till kommunfullmäktige.

Nästa tabell visar investeringsprojekt beslutade i Mål och budget 2018 – 2019.

Tabell 5b: Utfall och ram för investeringsprojekt enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
37227 - Inventarier idrottshall Västerhaninge	0	700	700	0,0%
37228 - Inventarier idrottshall Lyckeby 2	538	700	162	76,9%
37230 - Spontanyta 2018	2 091	2 000	-91	104,5%
37231 - Konstgräsplan HaningevalLEN	0	5 500	5 500	0,0%
37232 - Byte konstgräsplan VendelsömalM	1 799	3 000	1 201	60,0%
37233 - Stängsel Höglundabadet & Tungelsta konstgräs	326	500	174	65,2%
37234 - Byte sprint-/ ansatsbanor Torvalla	319	1 500	1 181	21,3%
37235 - Redskapsbärare Syd	175	1 800	1 625	9,7%
37236 - Belysning kring anläggningar	24	500	476	4,9%
37268 - Lokalprogram utbyggnad Haninge kulturhus	53	2 000	1 948	2,6%
37269 - Konstgräsplan Brandbergen	973	1 000	27	97,3%
Summa investeringar enl Mål och budget 2018	6 298	19 200	12 902	32,8%

Av ovanstående projekt är följande klara, om än inte aktiverade:

- 37230 Spontanyta 2018
Har resulterat i fyra ytor runt om i kommunen – Svartbäcken, Rudan, Torvalla och Höglundaparken.
- 37232 Byte konstgräsplan VendelsömalM
Konstgräsytan vid VendelsömalMsskolan byttes ut under våren.
- 37233 Stängsel Höglundabadet & Tungelsta konstgräsplan
- 37269 Konstgräsplan Brandbergen

Övriga projekt fortsätter in på 2019.

När det gäller de tre konstgräsplanerna i Svartbäcken, Torvalla och VendelsömalM, skedde en gemensam upphandling med totalramen på 10,2 mnkr. De tre konstgräsplanerna har tilldelats investeringsmedel olika år, vilket förklarar varför de hamnat i olika tabeller i denna presentation. Nedan visas en summering av endast dessa tre och det framgår att den totala förbrukningen är lägre än budgeterat.

Konstgräsplaner, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
37192 - Utveckling Svartbäcken	3 381	3 761	380	89,9%
37205 - Konstgräsplan Torvalla	4 950	3 420	-1 530	144,7%
37232 - Byte konstgräsplan VendelsömalM	1 799	3 000	1 201	60,0%
Summa	10 130	10 181	51	99,5%

De följande tre tabellerna innehåller mindre projekt inom kommunfullmäktiges ospecificerade investeringsmedel för kultur- och fritidsnämnden.

Tabell 5c:i: Utfall och ram för investeringar i övriga ospecificerade projekt enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget hel år 2018	Avvikelse	Utfall % av budget hel år
37223 - Belysning Måsö konstgräsplan	8	206	198	3,9%
37224 - Elstolpar Östnora camping	395	396	1	99,8%
37225 - ECO-modul Handens bibliotek	0	75	75	0,0%
37237 - Cafémiljö Brandbergsgården	46	50	4	92,4%
37238 - Upprustning Brandbergens bibliotek	204	170	-34	120,0%
37239 - Möbler Dalarögården	0	80	80	0,0%
37240 - Möbler Vendelsögården	38	50	12	75,7%
37241 - Flytbrygga Fjärdlång	75	75	0	100,0%
37242 - Belysning Skutan	101	130	29	78,0%
37243 - Sopborstar fotbollsplaner	26	50	24	51,4%
37244 - Teknisk utrustning Kulturskolan	0	90	90	0,0%
37245 - Staket Kaprifolstigen	100	100	0	99,9%
37246 - Låssystem Kulturhuset	1	110	109	1,0%
37247 - Trådlöst ljud- och micksystem Kulturhuset	26	90	64	28,6%
37248 - Subbaser Kulturhuset, 2 st	68	60	-8	112,7%
37249 - Hörslina Kulturhuset	0	40	40	0,0%
37250 - IT-system Royal Boka	29	30	1	96,7%
Summa investeringar övriga ospecificerade	1 117	1 802	685	62,0%

Tabell 5c:ii: Utfall och ram för investeringar i övriga ospecificerade projekt enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
37251 - Kassasystem Kulturhuset	0	60	60	0,0%
37252 - Teknikupprustning Handens bibliotek	11	30	19	37,6%
37253 - Uteförråd och tak Eken	85	40	-45	213,0%
37254 - Besökskåp Torvalla simhall	0	300	300	0,0%
37255 - Staket Torvalla IP kortsida	351	150	-201	233,9%
37256 - Vägboom Torvalla IP	0	50	50	0,0%
37257 - Vindskydd Rudan	50	125	75	40,1%
37258 - Skyltar badplatser	9	30	21	28,8%
37259 - Ljud- och ljusanläggning JK F	22	70	48	31,1%
37260 - Dansmatta JK F	0	50	50	0,0%
37261 - Dansmatta Ung137	98	98	0	99,6%
37262 - Resultattavla Jordbro bollplan	0	30	30	0,0%
37263 - Projektor Åbygården	24	25	1	97,9%
37264 - Vägboom Harveden	71	50	-21	141,0%
37265 - Smartboard Jordbro bibliotek	67	80	13	83,5%
37267 - Resultattavla Harveden	72	35	-37	205,7%
Summa investeringar övriga ospecificerade	859	1 223	364	70,3%

Tabell 5c:iii: Utfall och ram för investeringar i övriga ospecificerade projekt enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
37209 - V-malm vattenutkastare	95	100	5	94,6%
37270 - Brandbergen staket	0	150	150	0,0%
37271 - Brandbergsgården digital skärm	0	40	40	0,0%
37272 - Brandbergsgården musikstudio	54	60	6	89,8%
37273 - Vendelsögården Youtubeutrustning	0	30	30	0,0%
37274 - Dalarögården klätterutrustning	2	35	33	5,4%
37275 - Lyckebygården musikstudio	0	150	150	0,0%
37276 - Lyckebygården möbler	15	50	35	29,6%
37277 - Kulturskolan möbler	52	200	148	25,9%
37278 - Sop- och latrinhus i skärgården	0	0	0	-
37288 - Tungelsta IP vattenrör	0	0	0	-
37289 - HaningevalLEN omklädningsrum	0	0	0	-
Summa investeringar övriga ospecificerade	217	815	598	26,6%

Från dessa tre tabeller är följande projekt färdigställda:

- 37224 Elstolpar Östnora camping
- 37237 Cafémiljö Brandbergsgården

- 37238 Upprustning Brandbergens bibliotek
- 37245 Staket Kaprifolstigen
- 37248 Subbaser Kulturhuset
- 37253 Uteförråd och tak Eken
- 37255 Staket Torvalla IP kortsida
- 37256 Väg bom Torvalla IP
- 37261 Dansmatta Ung 137
- 37263 Projektor Åbygården
- 37264 Väg bom Hanveden
- 37267 Resultattavla Hanveden
- 37209 Vendelsö malm vattenutkastare

Liksom för de tre konstgräsplanerna, har nedanstående fyra projekt planerats ihop med den totala ramen på 0,8 mnkr i sikte. Nedanstående tabell är utdrag ur flera tabeller ovan, och det framgår att den totala förbrukningen understiger vad som var budgeterat.

	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
Staket och vägbommar, tkr				
37233 - Stängsel Höglundabadet & Tungelsta konstgräs	326	500	174	65,2%
37255 - Staket Torvalla IP kortsida	351	150	-201	233,9%
37256 - Väg bom Torvalla IP	0	50	50	0,0%
37264 - Väg bom Hanveden	71	50	-21	141,0%
Summa	748	750	2	99,7%

Nästa tabell nedan, visar investeringar gjorda inom ramen för årlig upprustning av lokaler/inventarieanskaffning.

Tabell 5d: Utfall och ram för investeringar i årlig upprustning av lokaler/inventarier enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
Projekt 37229, tkr				
Ansvar 4823 - Ung137	95	100	5	95,4%
Ansvar 4623 - Lyckebygården ändring av lokal	92	80	-12	114,9%
Ansvar 4720 - Eken	12	80	68	14,6%
Ansvar 4002 - Kök plan 3 i kommunhuset	151	125	-26	120,8%
Ansvar 4003 - Utveckling och stöd	31	30	-1	103,5%
Ansvar 4630 - Kulturskolan	38	40	2	95,5%
Ansvar 4711 - Torvalla personalrum	45	58	13	78,3%
Ansvar 4820 - Tungelsta fritidsgård	25	59	34	42,7%
Summa investeringar årlig upprustning	490	572	82	85,7%

Några kompletteringar återstår och kommer att genomföras under 2019.

Den sista tabellen som visar investeringsprojekt i kommunen innehåller investeringar i offentlig konst.

Tabell 5e: Utfall och ram för investeringar i offentlig konst enligt Mål och budget 2018, perioden januari – december 2018

Projekt, tkr	Utfall jan - dec 2018	Budget helår 2018	Avvikelse	Utfall % av budget helår
1904 - Poseidons torg, Konstverk	453	3 928	3 475	11,5%
1905 - Haningeterrassen, konstverk	109	2 147	2 038	5,1%
1909 - Åbyparken, konstverk	492	489	-3	100,6%
1910 - Vega, konstverk	94	2 843	2 749	3,3%
1911 - Ungdomskonstprojekt, Porten	14	33	19	42,0%
1912 - Vikingaskolan, konstverk	786	849	63	92,6%
1913 - Ny skola Åbyparken, konstverk	170	841	671	20,2%
1914 - Tunnlar Handterminalen, konstverk	471	457	-14	103,1%
1973 - Leksulptur Jordbro eller Brandbergen	0	932	932	0,0%
1974 - Belysningsprojekt	152	1 100	948	13,8%
1975 - Ungdomskonstprojekt, Kulturskolan	4	300	296	1,4%
1976 - Örnens väg, konstverk	4	100	96	4,2%
1977 - Digital guide	82	100	19	81,5%
1999 - Lös konst	182	727	545	25,0%
-	0	0	0	-
Summa investeringar offentlig konst	3 013	14 846	11 833	20,3%

Under året har endast en delaktivering av objekt 1911 Ungdomskonstprojekt, Porten gjorts avseende videokonstverket "Brev från Jordbro". Nedanstående objekt kommer också aktiveras i början på 2019:

- 1909 Åbyparken
- 1912 Vikingaskolan

- 1914 Tunnlar Handterminalen
Det avser tunneln från Poseidons torg till pendeltågsstationen och den södra tunneln över järnvägsspåret.

Även den lösa konst som är anskaffad under 2018 kommer att aktiveras.

7.1.1 Resultatöverföring investeringsprojekt

Den totala förbrukningen av investeringsmedel 2018 uppgår till 26,3 mnkr. Överskottet jämfört med tilldelad ram är 46,5 mnkr, som fördelar sig på den framtida idrotts- och fritidsnämnden med 31,8 mnkr och på den framtida kultur- och demokratinämnden med 14,7 mnkr. Som omnämnts ovan avser idrotts- och fritidsnämnden inte begära överföring på 1,1 mnkr som motsvarar oförbrukade medel för armatur till motionsspår och investeringsram lämnad till Tornberget för upprustning av Miljöverkstans nya lokaler i Rudan.

Förvaltningen föreslår också en omfördelning av överföringsmedel avseende projekt 37182 på 0,7 mnkr som logiskt skulle tillhöra idrotts- och fritidsnämnden, men som föreslås överföras till kultur- och demokratinämnden istället.

Begärd överföring för idrotts- och fritidsnämnden summerar därmed till 30,0 mnkr och för kultur- och demokratinämnden till 15,4 mnkr.

7.2 Investeringsprojekt som genomförs av Tornberget

Den sista investeringstabellen innehåller investeringar som genomförs av Tornberget.

Tabell 5e: Prognos och budget för Tornbergets investeringar

Investeringsobjekt, tkr	Prognos totalt	Budget
Torvalla energiprojekt	23 000	23 000
Vikingaskolan, rivning, nybyggnation	263 000	263 000
Lyckebyhallen 2	49 900	49 900
Åbyskolan	213 800	213 800
Åbyhallen	54 400	54 400
Idrottshall Tungelsta	0	25 000
Ny F-9-skola och aktivitetshus Vega	440 000	440 000
Ny simhall i Västerhaninge	0	352 200
Dalarö fd kommunalhus	0	0
Jordbro kultur- och föreningshus	0	0
Summa	1 044 100	1 421 300

Produktion av *Torvalla energiprojekt* är klar så långt det går utan el och förseningen har berott på Vattenfalls väntetider. Torvalla träningshall och simhall har tagits i drift och slutbesiktning kommer ske när elservis är klar.

Produktion av nya *Vikingaskolan* är klar och verksamheten är inflyttad. Slutbesiktning har genomförts och ekonomisk slutredovisning kvarstår.

Avtal med entreprenör är tecknat för nya *Åbyskolan*. Bygglovsansökan är insänt, detaljprojektering pågår, liksom markarbeten och grundläggning. Gjutning av platta till nya *Åbyhallen* är klar och produktion pågår. Arbete med ytskikt och installationer är påbörjat. Hallen beräknas vara klar i augusti 2019.

Förhandling pågår med privat fastighetsägare om uppförande av *idrottshall i Tungelsta* och detaljplanearbete pågår. Nya *Lyckebyhallen* är klar och slutbesiktning är genomförd. Endast ekonomisk slutredovisning återstår.

Tomten för den nya *F-9-skolan och aktivitetshuset i Vega* blir tillgänglig för byggnation sommaren 2019, när det provisoriska järnvägsspåret försvinner. Inflyttning är planerad till sommaren år 2021. Partneringupphandling är slutförd.

Kommunstyrelsen beslutade om ramar för programarbetet med den nya *simhallen i Västerhaninge* i december 2017. Arbete med detaljplan pågår.

Förstudie av permanenta åtgärder på *Dalarö fd kommunalhus* pågår och verksamheten har evakuerats. Beslut om åtgärder är inte fattat.

Utredningsarbete kring evakueringslokaler för *Jordbro kultur- och föreningshus* pågår. Nödvändiga undersökningar och upprättande av budget inför rivning av de gamla byggnaderna har skett.

8 Anläggningar i balansräkningen

Färdigställda investeringsprojekt tas upp som anläggningstillgångar i balansräkningen och alla anläggningstillgångar, utom mark och konst med bestående värde, skrivs av under sin ekonomiska livslängd. Det bokförda värdet på de flesta anläggningstillgångar sjunker därför ju längre tid som gått sedan anskaffningstillfället. Nedanstående tabell visar utvecklingen i bokförda värden från och med den 31 december 2017 till och med den 31 december 2018 vid tertialvisa mätningar däremellan. De bokförda värdena på anläggningar i balansräkningen har på ett år ökat från 82,4 mnkr till 96,4 mnkr, bland annat på grund av de två helt nya konstgräsplanerna, byte av ytan på en befintlig plan och utkikstornet på Tornberget.

Tabell 6: Anläggningar i balansräkningen tertialvis fr o m den 31 december 2017 t o m den 31 december 2018

tkr	Bokfört värde 31 dec 2018	Bokfört värde 31 aug 2018	Bokfört värde 30 apr 2018	Bokfört värde 31 dec 2017
Konstgräsplaner	23 352	14 617	15 798	17 216
Maskiner och inventarier	8 751	8 679	8 880	8 928
Offentlig konst	9 173	9 173	9 173	8 349
IT-system/ utrustning	527	613	702	582
Övriga anläggningar	54 621	51 676	49 870	47 319
Summa bokfört värde	96 423	84 758	84 422	82 394

Merparten av posten Övriga anläggningar utgörs av omklädningsrummen på Torvalla IP, Tungelsta ridhus och Skutan.

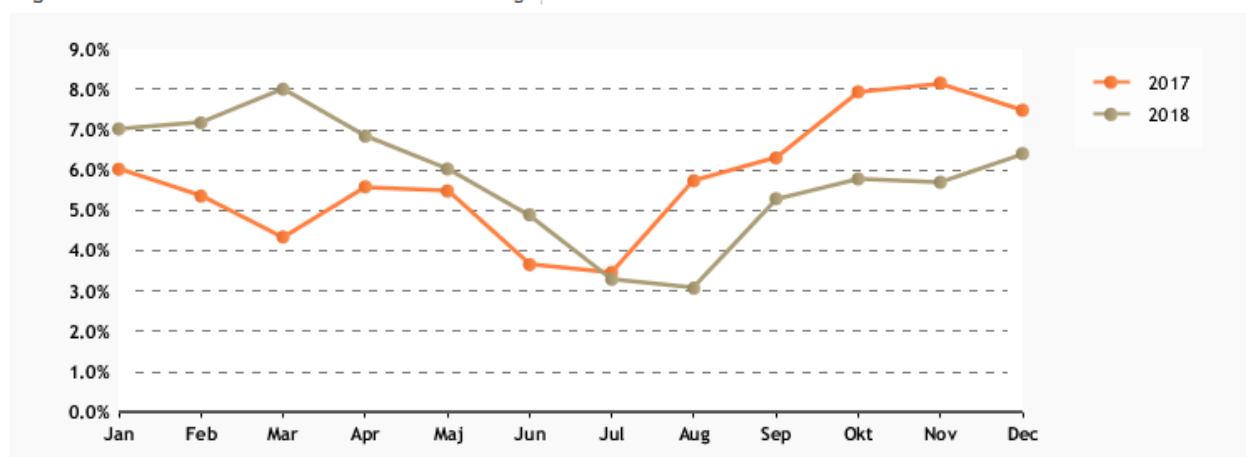
De bokförda värdena ändras från månad till månad och en uppdelning per idrotts- och fritidsnämnden respektive kultur- och demokratinämnden har inte gjorts inför denna årsredovisning. Däremot har varje anläggning omklassificerats i anläggningsregistret och flyttats till sin framtida tillhörighet. Denna omklassificering borgar för att kapitalkostnaden kommer hamna på rätt nämnd redan från starten av år 2019 och tabeller med aktuella bokförda värden per nämnd kommer att kunna presenteras vid första tertialbokslutet för 2019.

9 Personaluppföljning

9.1 Utveckling av förvaltningens sjukfrånvaro

Samtliga uppgifter gäller tillsvidareanställningar och visstidsanställningar med en sysselsättningsgrad på minst 40 % av heltid. Sjukfrånvaron avser januari till och med mars 2018 och 2017.

Organisation till axel: 4142 Kultur- och fritidsförvaltning | Avtal AB: AB

Organisation till axel: 4142 Kultur- och fritidsförvaltning | Avtal AB: AB

		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2017	%	6.0%	5.3%	4.3%	5.6%	5.5%	3.6%	3.5%	5.7%	6.3%	7.9%	8.1%	7.5%
2018	%	7.0%	7.2%	8.0%	6.8%	6.0%	4.9%	3.3%	3.1%	5.3%	5.8%	5.7%	6.4%

	2017	2018
Total sjukfrånvaro % ack	5.8%	5.8%
Sjukfrånvaro % <60 dgr ack	49.6%	48.1%
Sjukfrånvaro % >=60 dgr ack	50.4%	51.9%
Total sjukfrv i %, kvinnor	7.6%	6.9%
Total sjukfrv i %, män	3.9%	4.6%
Total sjukfrv i % <29 år	3.1%	5.7%
Total sjukfrv i % 30-49	6.2%	5.1%
Total sjukfrv i % =>50 år	6.1%	6.5%

9.1.1 Kommentar

Förvaltningen har även under 2018 ägnat ansenlig tid åt att såväl följa upp som rent praktiskt arbeta med att sänka sjukfrånvaron. För ett par år sedan var sjukfrånvaron på högre nivåer och i samband med detta utarbetade förvaltningen en analys av och plan för hur sjukfrånvaronivåerna kunde sänkas. Vi tog reda på vilket verksamhetsområde vi hade anledning att lägga särskild vikt vid, vilket eventuellt verksamhetsområde som hade lägre nivåer o s v. Den utarbetade planen har vi sedan dess följt och under 2018 också följt upp och modifierat. Sjukfrånvaronivåer är för en förvaltning av kultur och fritids storlek dels ett utslag av rådande arbetsmiljö och faktiska insatser och dels ett utslag av mer slumpmässiga faktorer. Ett fåtal längre sjukfall renderar stort utslag på den totala siffran och ibland är anledningen till frånvaron helt utanför förvaltningens möjlighet att råda bot på. Oavsett anledning ser trenden på förvaltningen god ut då det är stor skillnad på vårens och höstens resultat. Efter halvårsskiftet har samtliga månader ett betydligt lägre resultat än samma månad 2017. Om förvaltningen ska lägga särskild fokus på någon målgrupp visar det sig att frånvaron för personer som är 29 år eller yngre ökar vilket är bekymmersamt och bör noteras särskilt i det kommande arbetet.

10 Uppföljning av internkontroll

10.1 Definition av intern kontroll

En god internkontroll kännetecknas av att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig, att regler och riktlinjer följs samt att möjliga risker ringas in, bedöms och förebyggs.

En övergripande riskanalys ligger till grund för vilka kommungemensamma kontroller som ingår i nämndens internkontrollplan. Utöver detta har en förvaltningsspecifik riskanalys genomförts för att identifiera vilka förvaltningsspecifika kontroller som ska ingå i internkontrollplanen.

I nämndens internkontrollplan ingår 10 processer och rutiner. Av dessa är 5 gemensamma för hela kommunen och resterande är specifika för kultur- och fritidsnämnden. Nedan följer en sammanställning av de uppföljningar som genomförts.

10.1.1 Uppföljning av de kommungemensamma kontrollmomenten

Den kommungemensamma uppföljningen av intern kontroll redovisas. Uppföljning av samma kontrollmoment sker för alla nämnder. Fem kontrollmoment är kommungemensamma i internkontrollplanen för år 2018 och uppföljning har gjorts gemensamt för alla nämnder.

10.1.2 Kommunikation och information

Är informationen på intranätet och hemsida uppdaterad och enhetlig?

Resultat: Förbättring jämfört med uppföljning i delår 2.

Resultatet är både i kontrollen av intranätet och på webben, bättre än i delårsrapport 2 men förbättringsområden finns fortfarande. Redaktörer i verksamheterna ansvarar för att innehållet följer de riktlinjer och publiceringsregler som finns, att informationen är aktuell, korrekt, följer lagar och regler samt att se över informationen kontinuerligt. Information och nyheter som presenteras på förstasidorna på haninge.se och intranätet hanteras av kommunikationsenheten.

10.1.2.1 Kontroll av Intranätet

Intranätet riktar sig till anställda. Under rubriken "Vår organisation" presenteras förvaltningarna och dess verksamheter under respektive förvaltning. Alla förvaltningar har lagt ut organisationsskisser. De är i stort sett enhetliga och alla är lätta att förstå. Det är en förbättring jämfört med resultatet i delår 2. I några finns det namn angivna, vilket kräver kontinuerlig uppdatering.

Information som rör anställningen finns under "Min anställning". Informationen riktar sig till både medarbetare och chefer. Kontroll har gjorts av om svar på några olika frågor finns; *Hur ska jag göra vid sjukskrivning? Vad gäller vid övertidsarbete? Hur anmäler jag mobbning? Varför har inte alla lika många semesterdagar? Info om fackföreningar? När görs den årliga löneöversynen? Vilka lediga jobb finns? Hur gör jag om jag fått felaktig lön? Vad finns det för försäkringar för mig som anställd?* Svar hittades på alla frågor.

I "Stöd och service" finns övrig information som medarbetare kan behöva ha i sitt arbete. Informationen är indelad i olika områden, så som ekonomi, it, kommunikation etc. Dessa sidor är inte jämförbara mellan varandra. Några av sidorna innehåller datumspecifik information eller namn på kontaktpersoner. Alla kontrollerade sidor är uppdaterade. Det är en förbättring jämfört med kontroll inför rapportering i delår 2.

Åtgärd: Webbredaktörerna behöver fortsätta att arbeta kontinuerligt med uppdatering av alla sidor de ansvarar för på intranätet.

10.1.2.2 Kontroll av webben Haninge.se

Haninge.se riktar sig till medborgare och andra som är intresserade av information om kommunen. Startsidorna under respektive verksamhets huvudrubrik är uppbyggd på samma

sätt avseende underrubriker i vänsterspalt och urval av klickbara bilder i mitten. I högerspalt finns information. Typ av information i högerspalt är inte enhetlig.

Ett modernt sätt att hitta på webben är att använda sökord. Sökning med några olika sökord 2018-11-22 gav resultat enligt nedan; (samma sökord användes i undersökningen i delår 2)

Sökord	Resultat
Felanmälan	Förbättring av resultatet jämf med uppföljning i delår 2. Överst på listan kommer felanmälan till Södertörns brandförsvaret. Felanmälan till en av kommunens verksamheter kommer upp direkt efter dessa.
Badplatser vatten	Samma resultat som i delår 2. Ok.
Bygglov	Samma resultat som i delår 2. Ok
Socialbidrag	Samma resultat som i delår 2. Ok
Kultur och fritid budget 2018	Ungefär samma resultat som i delår 2. Först kommer info om fritidsgårdar och fritidsmässan. På åttonde (femte) plats kommer kultur- och fritidsnämndens strategi- och budget 2017-18 (förra årets). Nämndens budget för 2018 kommer inte upp.
Äldreboende	Ungefär samma resultat som i delår 2. Först kommer enbart en pdf karta på handens sjukhus upp. Sedan en pdf lista på fastighetsbeteckningar.
Dagmamma	Samma resultat som i delår 2. Endast två sökresultat kommer fram, det ena på ett privat familjedaghem Björnligan, det andra på beställning av resor.

Sökning via sökord fungerar inte om inte rätt sökord är inlagda för de olika verksamheterna. Många besökare kan inte de faktiska begreppen för det de söker och webbredaktörerna måste lägga in olika varianter som kan förekomma. Ett exempel är ordet dagmamma som i verksamheten heter pedagogisk omsorg, enligt skolverkets benämning.

Åtgärd: Bättre sökdata behöver läggas in.

10.1.3 Användning av företagskort

Följs riktlinjerna för företagskort i verksamheterna?

Resultat: Förbättring jämfört med uppföljning i delår 2.

Följs reglerna för användning av företagskort i verksamheterna? En stickprovsundersökning har gjorts av tio procent av alla köp som gjorts med Handelsbankens korttjänster under 2018 (rapporterades i delår 2), samt köp som gjorts med Nordeas kreditkort från och med sommaren 2018 med fakturabelopp över 1000 kronor. Antalet företagskort har minskat

avsevärt sedan bankbytet. Totalt har 130 stickprov tagits. Sammanställningen av anmärkningar i alla förvaltningar ser ut så här:

Typ av anmärkning	Antal	Ev kommentarer
Felaktig momsberäkning	29	De felaktiga beräkningarna är övervägande små i varje enskilt fall
Felaktiga kvitton	26	Utbytta mot kortslipar, avkortade för att de ska rymmas på papperet, delvis övertäckta, oläsliga etc
Syfte saknas	17	Även deltagare saknas i flera fall
Fel konterat	6	

Antalet anmärkningar är högt och detta gäller i samtliga förvaltningar. Flera köp som gjorts med företagskort skulle gått att få mot faktura. Kortslippar är inte godkända som kvitton. Kvitton måste kunna läsas i sin helhet på inskannat material.

Det finns regler i form av instruktioner och rutiner för hur företagskort ska användas och hanteras. Alla innehavare får en kopia av dessa och skriver under på att de har tagit del av reglerna.

Under 2018 byttes leverantör av företagskort ut. De nya företagskort är kopplade till den anställde som privatperson och ersättning för inköpen ska ske via lönesystemet mot redovisning av kvitto. I undantagsfall medges hantering av företagskort på samma sätt som tidigare.

Rättigheten att använda inköpskort kan dras in om reglerna inte följs. För de nya privata företagskort kan felaktiga inköp stoppas genom att ersättning för köpen inte beviljas av ansvarig chef.

Åtgärd: Ännu tydligare information om vad det innebär att inneha ett företagskort måste ges.

10.1.4 Kompetensförsörjning

Finns en plan för framtida kompetensförsörjning i alla verksamheter?

Resultat: Det finns en plan, arbete pågår

Två parallella arbeten har bedrivits under år 2018 i frågan om kompetensförsörjning. Den ena frågan har varit att säkerställa det systematiska arbetssättet i kommunens ordinarie styrsystem. I budgetdirektiven för 2019 finns nu inskrivet att nämnderna ska redogöra för arbetet med kompetensförsörjning.

Det andra arbetet har varit att tillsammans med Stadsbyggnadsförvaltningen utveckla och ta fram en modell för det systematiska arbetet med kompetensförsörjning. Stadsbyggnadsförvaltningen ska redogöra för arbetet med att utveckla modellen och det resultat som den första kompetensförsörjningsplanen resulterat i, på

ekonomikonferensen i mars 2019. Fortsatt implementering innebär utveckling av modellen som successivt implementeras tillsammans med övriga förvaltningar. Modellen förväntas vara utvecklad och implementerad i samtliga förvaltningar vid utgången av 2022

10.1.5 Dokumenthantering

Följs reglerna för dokumenthantering?

Resultat: Reglerna följs centralt i verksamheterna, men det finns brister.

I huvudsak följs reglerna i verksamheterna och handlingar diarieförs och registreras på postlistor. Alla enskilda handläggare måste själva ansvara för att handlingar hanteras enligt regelverken. Det kan innebära risk för att dokument hanteras felaktigt, exempelvis att e-post inte registreras.

Vid kultur- och fritidsförvaltningens introduktion för nyanställda, som genomförs 2-3 gånger per år, ges information om hantering av allmänna handlingar med fokus på post och e-post.

Ett arbete pågår i kommunstyrelseförvaltningen för att ta fram en vägledning rörande dokumentation inom personaladministration som är ett område där mycket sekretess förekommer. Förhoppningen är att vägledningen ska bidra till bättre regelefterlevnad.

På intranätet finns information om hur dokumenthantering ska ske med bland annat lathund för hantering av e-post.

Åtgärd: Enskilda handläggare behöver ta till sig information om dokumenthantering.

10.1.6 GDPR

Finns fungerande rutiner för GDPR i verksamheterna?

Resultat: Centrala rutiner finns. Rutiner har börjat införas eller införts i verksamheterna.

På intranätet finns omfattande instruktioner och information om GDPR. Informationen består av bland annat; Vad behöver göras, Personuppgiftsansvariga internt, Konsekvensbedömning, Frågor och svar. En grundläggande e-utbildning finns som alla kan ta del av.

Verksamheterna har börjat införa rutiner som är anpassade till GDPR och verksamhetens art. I kultur- och fritidsförvaltningen pågår arbete med att kartlägga personuppgiftsbehandlingen. Inom äldrenämndens verksamhet har en stor genomlysning av samtliga register genomförts. Samtliga register som innehåller personuppgifter har analyserats. Alla kunder informeras om sina rättigheter enligt GDPR.

10.2 Uppföljning av nämndens egna kontrollmoment

10.2.1 Nyttjande av lokaler

Bokning i fel taxekategori kan ske medvetet. Förvaltningen genomför därför löpande kontroller av att den som bokar en lokal till en viss taxa också är den som har rätt att nyttja lokalen till den taxan. Det genomförs även kontroller av att bokad lokal nyttjas. Under året har flera kontroller gjorts som visat att de som har bokat lokalen till en viss taxa är de som har rätt att använda lokalen till den taxan. Inga bokningar i fel taxekategori har rapporterats. Ett

fåtal fall där en bokad lokal inte nyttjats har identifierats. I de fall förvaltningen får vetskap om att föreningen inte avbokat tiden skickas en faktura till berörd förening för ej utnyttjad tid. Om samma förening vid upprepade tillfällen inte nyttjar bokad tid kontaktas föreningen för ett klagörande av orsak.

10.2.2 Rutin för redovisning i bidragsreglemente

Rutinen för redovisning i bidragsreglemente avser att följa upp om syftet med bidraget är uppfyllt. För bidragen finns krav på redovisning till förvaltningen inom 3 månader efter avslutad aktivitet, där det beskrivs vad som gjorts med de beviljade bidraget. Enheten som hanterar bidrag har etablerat en rutin där de löpande följer upp att de får in dessa redovisningar och påminner föreningen om redovisningen inte kommer in. Under året har merparten av de föreningar som blivit beviljade bidrag inte inkommit med redovisning och därför fått en påminnelse. Informationen till de föreningar som söker bidrag kommer att förtydligas vad gäller redovisning av vad de gjort med bidraget, att det är obligatorisk att redovisa, hur de ska redovisa samt vilka konsekvenserna blir om de inte gör det i tid. Nuvarande system möjliggör inte för förvaltningen att på ett enkelt sätt söka fram avvikelser i rapporteringen. Ett nytt boknings- och bidragssystem, som skulle kunna effektivisera bidragshanteringen, är under upphandling hos SKL.

10.2.3 Dokumenthantering

I dokumenthanteringsplanen regleras hur olika typer av dokument ska hanteras vad gäller till exempel organisering, förvaring och hur länge en dokumentstyp ska sparas. Till delårsrapport två gjordes två stickprov av förvaltningens dokumenthantering.

Den första kontrollen gjordes av konstregistret där kommunens lösa och fasta konst förtecknas. Enligt dokumentshanteringsplanen ska utdrag göras årligen ur konstregistret, diarieföras och hållas förvarat i en diarieakt som levereras till Haningearkivet efter tre år. Kommunens konstregister ingår i en konstdatabas som instiftats av Statens konstråd. En inventering görs kontinuerligt av kommunens konst och registret uppdateras vartefter.

Kontrollen genomfördes av innevarande år samt två år tillbaka i tiden (2016-2018). Resultatet visar att dokumenthanteringen har brister vad gäller överföringen till nämndens diarium. Senast ett utdrag diariefördes var våren 2016. Utdraget var gjort hösten 2015 och avsåg enbart den lösa konsten. 2017 finns inget ärende för konstregister i diariet. 2018 har en ny inventering av konsten genomförts och ett utdrag över samlingen har diarieförts.

Slutsatsen är att förvaltningen har god koll på konsten i konstdatabasen men att utdrag inte har diarieförts med den frekvens och det fullständiga innehåll som planen anger. Med anledning av kontrollen har förvaltningen förtydligat rutinen för diarieföring av utdragen. Dessa ska göras i slutet av varje år för att återge kommunens konstinnehav vid utgången av året.

Den andra kontrollen gjordes av nomineringar till idrottsledarpriset som delas ut årligen vid Haninge idrotts gala. Enligt dokumenthanteringsplanen ska nomineringarna diarieföras och hållas förvarade i en diarieakt som levereras till Haningearkivet efter tre år. Även denna kontroll genomfördes för åren 2016-2018. Utnämningen av Årets idrottsledare har under

denna period hanterats som ärende av nämndens arbetsutskott. Ärendet har beretts av en tjänstemannagrupp på förvaltningen som utifrån samtliga nominerade valt ut tre slutkandidater som presenterats för arbetsutskottet.

Kontrollen visar att det 2016 och 2018 har diarieförts ett tjänsteutlåtande med motiveringar för de tre slutkandidaterna. 2017 saknas dessvärre ärendet i diariet, ett misstag av den som tillfälligt skötte registraturen vid tidpunkten. Samtliga handlingar rörande idrottsgalan 2017, inklusive underlag och beslut gällande årets idrottsledare, har efter upptäckten diarieförts i 2018 års serie.

Vad gäller nomineringar till idrottsledarpriset har förvaltningen gjort avvägningen att det enbart är de tre slutkandidaterna som ska presenteras i ärendet till arbetsutskottet och det är enbart dessa som diarieförts. Övriga nominerade i kategorin finns dokumenterade på förvaltningen men i dagsläget saknas bestämmelser för handlingarnas bevarande. Här behöver dokumenthanteringsplanen förtydligas så att det framgår hur samtliga nomineringar ska hållas ordnade, hur länge de ska sparas och om/när de ska gallras. Idag upptas inte heller idrottsgalans övriga priskategorier i dokumenthanteringsplanen. Förslagsvis bör en lista över samtliga nominerade i alla priskategorier diarieföras framgent.

Vad gäller båda typerna av handlingar som ingått i denna granskning är de diarieförda i huvuddiariet och ska levereras till Haningearkivet efter tre år. Det innebär att diarieakter från 2016 levereras tidigast i januari 2020 då tre hela kalenderår passerat efter att handlingarna i ärendet upprättades/inkom. Avslut av ärenden och förberedelser för leverans till Haningearkivet görs löpande på förvaltningen.

10.2.4 Rutin för avtal

Kultur- och fritidsförvaltningen har utarbetat en avtalsrutin med syfte att säkerställa god kvalitet i de avtal som tecknas med andra aktörer. Till delårsrapport två riktades särskilt fokus mot avtalstider samt att delegationsordningen följs. Totalt granskades tio avtal från 2018. I två av fallen handlade det om så kallade underavtal som har koppling till förvaltningens arbete med att säkra att den nya dataskyddsförordningen GDPR följs. I båda fallen var det avtal vars avtalstid är beroende av andra tjänsteavtals avtalstid. Avtalsrutinen förespråkar i grunden korta avtalstider men de två avtalen löper på så länge tjänsteavtalen finns. Detta är något som måste anses vara bra eftersom det säkerställer efterlevnaden av GDPR.

I ett av de avtal som granskades inom ramen för internkontrollen saknades namnförtydliganden gällande vilka som tecknat avtalet. Detta försvårar både uppföljning samt riskerar att skapa otydlighet mellan parter då ett eventuellt problem med avtalet skulle uppstå. Rekommendationen är att säkerställa att namnförtydligan alltid finns i anslutning till namnteckning i alla avtal som tecknas. I samma fall hade avtalet tecknats av en medarbetare som inte är chef vilket avviker från delegationsordningen. Berörd verksamhet har informerats om detta för att säkerställa att så inte sker i framtiden.

10.2.5 Fakturahantering

Kontrollmomentet avser att följa upp om fakturor attesteras på rätt sätt. Av stickproven som genomförts under delårsrapporterna 1 och 2, har de felaktigheter som upptäcktes gällande

rutiner för attestering och attesträtt åtgärdats. Stickprovet för årsredovisningen omfattade 25 externa fakturor i Proceedo, varav fem från First Card/Nordea Bank AB, fem i vart och ett av de tre geografiska områdena och fem på central förvaltningsnivå. Samtliga fakturor i urvalet hade attesterats av rätt person.

11 Nämndens kvalitetsberättelse

Rapporteras till kultur- och demokratinämnden samt idrotts- och fritidsnämnden senast 2019-05-31 i enlighet med instruktion från kommunstyrelseförvaltningen.

12 Framtida utmaningar

Kultur och fritidsförvaltningen ser med både tillförsikt och oro på framtiden. Förvaltningen ser framför sig att vi i än större utsträckning möjliggör en angelägen kultur- och fritidsverksamhet med ett attraktivt utbud så att alla i Haninge kan uppleva och göra saker man tycker om och får möjlighet att upptäcka nytt. Det känns som en relevant förväntan med tanke på den ökade inflyttningen i kommunens olika områden och med hänsyn tagen till framväxten av den regionala stadskärnan. Kultur och fritid erbjuder utöver våra ordinarie verksamheter dessutom platser och arenor som skapar trygghet och en känsla av sammanhang vilket är av stor vikt för många människors möjlighet till ett gott liv.

Oron hänför sig till att det ökande antalet besökare och nya förväntningar också för med sig behov av ökat byggande av kultur och fritidslokaler såsom t ex ny simhall, aktivitetshus i Vega, konstgräs och ytor för spontant utövande. Detta är positivt utifrån att utbudet då ökar och verksamheterna moderniseras. Samtidigt ökar såväl drifts- och investeringskostnader i snabb takt vilket gör att vi riskerar att konkurrera ut oss själva genom att inneha moderna och fina lokaler men inte medel att fyll lokalerna med verksamhet.

Men, sammanfattningsvis ser vi naturligtvis övervägande ljust på framtiden då vår bild är att behovet av kultur och fritidsverksamhet blir än större och är väsentligt för att berika livet för de som lever sitt liv i Haninge.

13 Övriga uppdrag från fullmäktige

Åtgärder för ökad trygghet i och utanför skolan

Status: Påbörjat

Förvaltningen har samverkat med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen och bildat en arbetsgrupp tillsammans. Den har uppdraget med att definiera vad vi menar med trygghet och området "i och utanför skolan". En workshop har genomförts med förvaltningarna, polisen samt kommunstyrelseförvaltningen (trygghetsamordnaren) för att gå igenom de trygghetsundersökningar som genomförts nyligen och dra slutsatser från dessa; Ung livsstil, Trygghetsundersökningen, Stockholmsenkäten etcetera.

Arbetsgruppen planerar in en omvärldsbevakning för att lära av hur andra kommuner exempelvis Norrtälje och Skarpnäck stadsdelsförvaltning organiserar sitt trygghetsarbete.

Arbetsgruppen håller också på att upphandla en utredning för att ta reda på vad ungdomar själva anser.

13.1 Särskilt uppdrag från nämnden

<p>Ungkulturverksamheten FreeZone</p>	<p>Status: Färdig</p> <p>I april 2018 öppnade ungkulturverksamheten FreeZone i Jordbro kultur och föreningshus. Verksamheten drivs av ABF, Studieförbundet vuxenskolan i samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen och regleras genom ett treårigt Idéburet offentligt partnerskapsavtal (IOP). Verksamheten har byggts upp utifrån de ungas egna intressen och i slutet av året fanns över 10 olika konstinriktningar att välja på ex; musikproduktion, podcast, amatörradio, dans, e-Sport, e-Sport Producent, Video Animation med video redigering, foto, Scenografi. I december sattes pjäsen Ruschen upp på Fredrika Bremer. Medverkande var ett 50-tal ungdomar från Haninge som tillsammans med producent och ledare från FreeZone själva skrivit manus, musik och tagit fram koreografi till dansnummer.</p> <p>Verksamheten har besökts av 20-40 ungdomar varje dag och ca 100 unika deltagare har deltagit i cirkelverksamheten. FreeZones öppettider har varit måndag-fredag 16-22.00. Därutöver har e-sport centret varit öppet Lördagar - Söndagar kl. 14:00-22:00. Det är både tjejer och killar som besöker verksamheten. Studieförbundet vuxenskolan rapporterar att de haft 46% killar och 54% tjejer medans ABF har haft 75% killar och 25% tjejer i sina cirklar.</p> <p>Freezone har arbetat mycket med att marknadsföra sig bland annat vid Ekens fritidsgård, under Valborg, under Jordbrodagen den 8 maj, vid fritidsgårdarnas sommarkollo samt vid We are Sthlm i Kungsträdgården.</p> <p>Verksamhetens första år kommer att beskrivas i en rapport till kultur- och demokratinämnden under våren.</p>
---	---